

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Letnik LXXIV.

Ljubljana, 24. aprila 1937.

Štev. 4.—6.

Izhaja mesečno. — Leto 1937. — Naročnina: 50 Din letno.

21.

Okrožnica papeža Pija XI. „Divini Redemptoris“ o brezbožnem komunizmu.

Papež Pij XI.

Vsem častitim bratom patriarhom, primasom, nadškofom, škofom in drugim ordinarijem, ki so v miru in edinstvu z apostolsko stolico.

Častiti bratje! Pozdrav in apostolski blagoslov!

1. Obljuba božjega Odrešenika razsvetljuje početke človeškega rodu. Tako je zaupna nada boljših časov omiljevala žalost za izgubljenim rajem in spremljala ljudi po težki in negotovi poti, dokler se ni, »ko je prišla polnost časov« (Gal 4, 4) prikazal Zveličar in izpolnil tako dolgo hrepenenje in pričakovanje ter započel za vse narode novo dobo omike in kulture, ki se imenuje po krščanstvu »krščanska kultura« in ki skoraj neizmerno presega vse kulture, katere so z velikim trudom dosegli nekateri stari naprednejši narodi.

2. Žalostna posledica izvirnega greha in žalostna dediščina po Adamu je bil trd boj za krepost proti mikom strasti. Tudi stari zvijačni skušnjavec ni nikdar prenehal mamiti ljudi z varljivimi obeti. Zato je v stoletjih sledil prevrat za prevratom, prav do prevrata naših dni, ki že skoraj po vsem svetu ali divja ali vsaj strašno grozi. Ta prevrat presega po sili in velikosti vse, kar je Cerkev v premnogem preganjanju doslej pretrpela. Celi narodi so v nevarnosti, da padejo nazaj v barbarstvo, pač hujše, kakor je bilo tisto, ki je živela v njem velika večina pred Odrešenikovim prihodom.

3. Razumeli ste že, častiti bratje, o kateri grozeči nevarnosti govorimo, namreč o tako imenovanem boljševiškem komunizmu, ki je ateističen, brezbožen in ki mu je glavna namera, da prevrne ves družabni red in poruši temelje krščanske kulture.

I.

Ravnanje Cerkve nasproti komunizmu.

Prejšnje obsodbe.

4. Spričo takih groženj katoliška Cerkev ni mogla molčati in ni molčala. Ni molčala ta Apostolska stolica, ki se dobro zaveda, da je nje

prav posebno poslanstvo, braniti pravičnost in vse tiste nesmrtné dobrine, ki jih komunizem prezira in napada. Že od časov, ko so začeli izobraženi krogi osvobajati kulturo religije in morale, so Naši predniki smatrali za svojo dolžnost določno vse opozarjati, kam bo vedlo to razkristjanjevanje človeške družbe. Komunistične zmote posebej je že l. 1846 Naš prednik b. s. Pij IX. svečano obsodil in to obsodbo potem potrdil v Silabu. »Sem (spada), pravi v okrožnici »Qui pluribus«, brezbožni in že naravnemu pravu skrajno nasprotni nauk o komunizmu, kakor se ta zmota imenuje, ki bi, če bi se uveljavil, do temeljev porušil vsa prava, reči, lastnino in človeško družbo samo« (Okrožnica »Qui pluribus«, 9. nov. 1846: Acta Pij IX, zv. I., str. 13; cf. Syll. § IV: ASS zv. III., str. 170). Pozneje je drug Naš prednik b. s. Leon XIII. v okrožnici »Quod Apostolici muneris« (28. dec. 1878: Acta Leonis XIII, zv. I., str. 46) komunizem določno in izrazito označil kot »smrtonosno kugo, ki se razleza po notranjščini človeške družbe in jo spravlja v skrajno nevarnost«; prav tako je s svojim bistrim umom jasno pokazal, da ima to hujskanje množic v ateizem obenem s povečevanjem tehnike svoj vir v tisti filozofiji, ki je že dolgo skušala odtrgati znanost od vere in življenje od Cerkve.

Dosedanji odloki sedanjega papeža.

5. Tudi Mi smo v času Našega vladanja že večkrat in z veliko skrbjo opozorili na to vedno bolj valovečo in grozečo brezbožno strujo. Ko se je l. 1924 vrnila iz Rusije komisija, ki smo jo bili poslali bednim v pomoč, smo imeli na katoliški svet nagovor, ki smo v njem obsodili zmote in metode komunistov (Alloc. 18. dec. 1924: AAS zv. XVI., str. 494—5). Prav tako smo v okrožnicah »Miserentissimus Redemptor« (8. maja 1928, AAS zv. XX., str. 165—178), »Quadragesimo anno« (15. maja 1931: AAS zv. XXIII., str. 177—228), »Caritate Christi« (3. maja 1932: AAS zv. XXIV., str. 177—194), »Acerba animi« (29. septembra 1932: AAS zv. XXIV., str. 321—332) in »Dilectissima Nobis« (3. junija 1933: AAS, zv. XXV., str. 261—274) svečano ugovarjali proti preganjanju krščanstva v Rusiji, Mehiki in Španiji. Tudi so še vsem v živem spominu govori, ki smo jih imeli lansko leto, tako o priliki otvoritve svetovne razstave katoliškega tiska, potem ob sprejemu španskih beguncev, končno za božične praznike po radiu. Celo najhujši nasprotniki Cerkve, ki vodijo iz Moskve brez prestanka ves ta boj proti krščanski kulturi, pričajo ne toliko z besedami kakor z dejanji, da rimski papeži tudi v današnjih dneh ne samo, da niso nehali braniti svetinj krščanske vere, temveč da so tudi pogostejše in nujnejše kakor katerakoli svetna oblast opozarjali na veliko nevarnost komunizma.

Potreba še slovesnejšega odloka.

6. Vendar kljub Našim ponovnim očetovskim opominom, ki ste jih vi, častiti bratje, s pastirskimi listi, tudi skupnimi, vernikom tako zvesto sporočali in razlagali, ta nevarnost po zvičajnosti prevratnih ljudi od dne dne bolj narašča. Zato mislimo, da smo dolžni ponovno dvigniti glas; to storimo s tem še bolj svečanim dokumentom, kakor je navada Apostolski stolici, učiteljici resnice, in sicer tem rajši, ker vemo, da je to želja vseh katoličanov. Upamo, da bodo to Našo besedo radi sprejeli vsi, ki so brez predsodkov in ki iskreno žele dobro človeške družbe. To Naše upanje je nekako še večje radi tega, ker potrjujejo Naše opomine prežalostni sadovi, ki smo prevideli in napovedali, da bodo izšli iz teh prevratnih idej in ki so res izšli in se po deželah, kjer te ideje gospodujejo, vedno strašnejše množe, drugod pa groze.

7. Hočemo torej ideje in metode, kakor jih širi zlasti boljševizem, še enkrat na kratko označiti in razložiti; tem blodnim načelom nasproti postaviti svetli nauk katoliške Cerkve, in zopet nujno pozvati vse, da porabijo vsa sredstva, s katerimi bo mogoče ne le rešiti tako sramotne usode krščansko kulturo, ki brez nje človeška družba ni zares človečanska, temveč tudi vedno bolj in bolj pospešiti nje pravi napredek.

II.

Nauki in sadovi komunizma.

Nauki.

Bloden ideal.

8. Današnji nauk komunistov ima v sebi bolj kakor katerikoli podobno gibanje v preteklosti neko zmotno idejo o odrešenju ubogih. Neki bloden ideal pravičnosti, enakosti in bratske skupnosti v delu navdaja njih nauk in njih zamisli z nekim mysticismom, tako da množice, privabljene po varljivih obetih, prevzema navdušenje in se širi med njimi, kakor se širi kaka epidemična bolezen. To je dandanes tem laglje, ker je nepravda razdelitev dobrin kriva nenavadne bede. Bahajo se, da je njih zmotni nauk počelo gospodarskega napredka. Če je res kje takšen napredek, ima brez dvoma drugačne vzroke, na primer, da se je uvedla v večji meri industrijska proizvodnja v kraje, ki so bili prej brez nje; da se brez ozira na človečnost in le z ozirom na čim večji dobiček izrablja neizmerno naravno bogastvo; da naposled silijo delavce ob majhni plači trdo in neusmiljeno na najtežja dela.

Marxov dialektični materializem.

9. Nauk, ki ga širijo dandanes komunisti, časih pod vabljivim in zapeljivim videzom, sloni dejansko na načelih tako imenovanega dialektičnega in historičnega materializma, kakor ga je učil Marx in ki ga teoretiki boljševizma, kakor samozavestno trdijo, edino pravilno razlagajo. Ta nauk uči, da je vse ena realnost, namreč stvar s svojimi slepimi in tajnimi silami. Ta po svojem razvoju postane rastlina, žival, človek. Tudi človeška družba ni nič drugega kakor neka oblika stvari, ki se je tako razvila in ki teži z neko nepremagljivo nujno v neprestani borbi sil h končnemu cilju: k brezrazredni družbi. Jasno je, da v takšni zamisli ni mesta za božjo idejo; jasno, da ni razlike med duhom in snovjo, med dušo in telesom; da ni duša neumrljiva in da ni posmrtnega življenja. Opirajoč se na dialektični materializem mislijo nadalje komunisti, da je mogoče tisti boj nasprotij, ki žene razvoj do dokončnega stanja, s človeškim naporom pospešiti. Zato si prizadevajo, da nasprotja med družabnimi razredi poostre; da zadobi razredni boj, ki je, žal, poln sovraštva in razdejanja, videz svete vojske za napredek človeštva; da se vse moči, ki se tem sistematičnim nasilnim poskusom upirajo, kot človeškemu rodu sovražne uničijo.

Kaj bi bilo s človekom in družino.

10. Komunizem tudi jemlje človeku svobodo, ki je počelo duhovnega življenja; prav tako jemlje človeški osebi nje dostojanstvo in tisto нравno umerjenost, ki se more z njo upirati slepim nagonom strasti. Ker ni človeška oseba po njegovem nauku nič drugega kakor, da tako rečemo, kolesce v celokupnem stroju, zato komunizem zanikuje poedincem tudi vse naravne pravice in jih prideva občestvu. V odnosih med državljani izpoveda popolno enakost, zato zanikuje vsako oblast in avtoriteto,

katera bi izhajala od Boga, tudi avtoriteto staršev; vsa oblast in podrejenost izvira marveč iz družbe kot prvega in edinega vira. Poedincem ne priznavajo komunisti nobene pravice do zemlje in proizvodnih sredstev, zakaj ker le-ta proizvajajo nove dobrine, bi njih posest imela nujno posledico gospodstvo enih ljudi nad drugimi. Zato zahtevajo, da se vsaka takšna zasebna lastnina docela zatre, ker je pglavitni vir gospodarske sužnosti.

11. Ker komunizem zanikuje in zavrača vse, kar je v človeškem življenju svetega, je le dosledno, da ima zakon in rodbino za zgolj svetno ustanovo, ki je le tvorba posebnih gospodarskih razmer. Zato zanikuje tudi vse zakonske npravne in pravne vezi, katere bi ne bile odvisne od samovolje poedincev ali družbe, in dosledno tudi nerazvezljivo stalnost zakona. Še posebej po nauku komunizma ni nobene vezi žene z družino in domom. Po načelu popolne osamosvoje od močeve oblasti ženo odtegujejo tako od domačega življenja in skrbi za otroke ter jo pehajo kakor moža v nemirno javno življenje in skupno industrijsko delo, ognjišče in otroke pa prepuščajo družbi v skrb (prim. okrožnico »Casti connubii«, 31. dec. 1930: AAS zv. XXII., str. 567). Staršem odrekajo pravico do vzgoje otrok, češ da pristoji ta pravica le družbi in da se mora zato izvrševati le v njenem imenu in po nje pooblaščenju.

Kaj bi bilo z družbo.

12. Kaj bi bilo s človeško družbo, če bi se osnovala na take materialistične temelje? Bila bi neka skupnost brez druge vezi in oblasti kakor tiste, ki bi izhajala iz gospodarskih odnosov. Edina nje naloga bi bila proizvajati s kolektivnim delom gospodarske dobrine, edini smoter uživati pozemeljske dobrine v nekem »raju«, kjer bi »vsak proizvajal po svojih močeh, prejemal po svojih potrebah«. Opomniti je tudi, da komunizem daje družbi tudi pravico ali pravše neomejeno samovoljo, obvezavati poedince za kolektivno delo ne glede na njih osebno blaginjo, dà, jih proti njih volji tudi prisiliti. V komunistični družbi bi bila pravo in npravnost le iz časovnih gospodarskih odnosov, zato po svoji naravi le nekaj pozemeljskega, minljivega in menljivega. Skratka: komunizem hoče uvesti nov red na svetu, novo, višjo kulturno dobo, in sicer kot rezultat zgolj tajnega naravnega razvoja: »človeško družbo, ki je izgnala z zemlje Boga«.

13. Ko bodo vsi dosegli tista duševna svojstva in razpoloženja, ki so potrebna za takšno družbo in bo ta domnevana, umišljena brezrazredna družba končno nastala, tedaj, pravijo, bo sedanja država, ki je sedaj samo za to, da morejo bogati nad proletarci gospodovati, nujno prenehala biti; dokler pa ne napoči ta blažena doba, tudi komunisti rabijo državo kot najuspešnejše in najsplošnejše sredstvo, da dosežejo svoj namen.

14. Glejte, častiti bratje, to je tisti novi evangelij, tista nova zveličavna blagovest o odrešenju, ki jo brezbožni boljševiški komunizem svetu oznanja, nauk, poln zmot in prevar, v nasprotju z božjim razodetjem in naravnim razumom, ki ruši temelje družbe, razdira družabni red, ki ne pozna ne pravega početka in narave, ne pravega smotra držav, ki zanikuje pravice, dostojanstvo in svobodo človeške osebe.

Širjenje komunizma.

Slepivi obeti.

15. Toda kako je mogoče, da se tak nauk, ki je znanstveno že davno premagan in ki mu tudi vsakdanje življenjsko izkustvo nasprotuje, tako hitro po vsem svetu širi? To nam bo jasno, če premislimo, da jih je le

malo, ki bi zares doumeli, kaj komunisti hočejo in kam težijo, dočim se večina slepo vdaja njih premeteni agitaciji in varljivim obetom. Praviijo namreč, da hočejo samo izboljšati bedni položaj delovnih slojev; da hočejo le popraviti, kar je zagrešil liberalizem; da hočejo doseči pravičnejšo razdelitev dobrin. Širijo torej komunizem pod pretvezo teh teženj, ki so vse same po sebi brez dvoma popolnoma upravičene. Na ta način, zlasti ko še izrabljajo svetovno gospodarsko krizo, dobivajo na svojo stran tudi takšne ljudske sloje, ki načelno zavračajo vsak materializem in vse tiste zločine, ki jih komunisti neredko počenjajo. In ker je kakor v vsaki zmoti tako tudi v komunizmu nekaj resnice, to plat resnice, ki smo jo označili, tako lokavo prikazujejo, da zakrijejo, kadar je to potrebno, tiste mrzke in nečloveške zablode, ki jih ima komunizem v sebi. Tako prevarajo dostikrat tudi nenavadno poštene ljudi in jih tako razvnamejo, da postanejo še sami apostoli komunizma, ki zavajajo zlasti mladino, za take prevare bolj dovzetno, v komunistične zmote. Poleg tega klicarji komunizma umno v svojo korist izrabljajo nasprotja, ki so med raznimi narodi, nesoglasja in prepire glede na razne oblike vladavin, a tudi tisto zmedo, ki se širi na znanstvenem polju, kjer celo o božjem imenu vlada molk; zato se razleza komunizem tudi na univerze in skuša svoje nauke utrditi tudi z dokazi lažne znanosti.

Liberalizem pripravil pot.

16. Da se laglje umeje, kako je komunizmu uspelo, da je sprejelo njegove zmote brez presoje toliko delavcev, je treba še pomniti, da je te delavske množice za komunizem pripravil že gospodarski liberalizem, ki jih je s svojimi nauki in metodami privedel v versko in nravno zanemarjenost. Delo je tako razporejal, da ob nedeljah in praznikih niso mogli izpolnjevati verskih dolžnosti; ni skrbel za to, da bi se zgradile ob tovarnah cerkve in duhovnikom olajšalo dušnopastirsko delo; dà, ne le da ni zabranjeval ustanov laicizma, jih je marveč še sam pospeševal. To so torej žalostni sadovi zmot, ki so jih Naši predniki in ki smo jih Mi sami ponovno napovedovali. Zakaj se torej čudimo, da se delavske množice, odtujene krščanstvu, prepajajo s komunizmom, dà, v komunizmu potaplajo!

Zvita in široka propaganda.

17. Vzrok, da se komunistične zmote tako hitro širijo in se kakor skrivši razlezajo v vse dežele, male in velike, kulturne in nekulturne, tudi v najbolj oddaljene kraje, je tudi tista silna in neslišana propaganda, kakršne morda še ni bilo, kar svet pomni. Ta propaganda izhaja iz enega središča, a se na spreten način prilagodi razmeram posameznih narodov, deluje s silnimi finančnimi sredstvi, z brezštevilnimi organizacijami, s pogostnimi mednarodnimi kongresi, z množnimi in izurjenimi pomožnimi četami; s časopisi, letaki, kinematografi, teatri, radiom; prodira po šolah in univerzah počasi v vse ljudske sloje, tudi med izobražene, ne da bi se zavedali, kako jim komunistične zmote bolj in bolj zastrupljajo glave in srca.

Zarota molka v tisku.

18. Še druga močna pomoč prihaja komunizmu brez dvoma od velikega dela svetovnega nekatoliškega časopisja, ki o komunizmu po dogovoru molči. Pravimo: po dogovoru, drugače si namreč ni mogoče razložiti, zakaj so ti listi, ki so sicer tako hlastežni tudi po malenkostnih dnevnikih novicah, tako molčali o strašnih grozotah, ki so jih komunisti po-

čenjali v Rusiji, v Mehiki, po velikem delu Španije, zakaj tako malo pišejo o tako silni svetovni organizaciji, kakršna je moskovski komunizem. Vsem je znano, da so vzroki tega molka najprej politični oziri, ki, pravijo, da ta molk zahtevajo (ki pa se nikakor ne zde oziri resnične politične modrosti), potem pa nič manj vplivi raznih tajnih sil, ki se že dolgo bore proti krščanski uredbi držav.

Žalostni sadovi.

Rusija in Mehika.

19. Žalostne sadove te silne propagande zremo vsi. Kjerkoli se je posrečilo komunistom utrditi se in zavladata — tu mislimo z očetovskim sočutjem posebno na Rusijo in Mehiko —, tam so se, kakor sami oznanjajo, z vsemi silami prizadevali, da bi docela porušili temelje krščanske religije in kulture in v dušah ljudi, zlasti mladine, vsak spomin nanjo zatrli. Škofe in duhovnike so izgnali, obsodili v prisilno delo, postrelili ali na nečloveški način pomorili; laike, ki so jih sumili, da so branili vero in svetišča, so mučili, preganjali, vlačili po sodiščih in ječah.

Strahote komunizma na Španskem.

20. Tam pa — kakor v Naši preljubljeni Španiji — kjer kužni in sramotni komunizem še ni mogel roditi vseh žalostnih sadov svojih zmot, je vendar, žal, povzročil blazne izbruhe besnosti in počel strašne zločine. Ni porušil le ene ali druge cerkve, enega ali drugega samostana, temveč kjerkoli je mogel, je do tal porušil vse cerkve, vse samostane, vse spomenike krščanske vere, tudi umetnostno in kulturno najznamenitejše. A blazna besnost komunistov ni pomorila le na tisoče škofov in duhovnikov, redovnikov in redovnic, prav posebno redovnikov in redovnic, ki so skrbeli za delavce in uboge, temveč tudi premnogo laikov iz vseh stanov in jih še sedaj na kupe mori, ker izpovedajo krščansko vero ali so nasprotni brezbožnemu komunizmu. Te grozne poboje in pomore vrše komunisti s takšnim sovraštvom, s tako strašnim barbarstvom, da bi se dandanes ne zdelo mogoče. Kdo, ako je še pameten, bodisi zasebnik ali resnoben državnik, kdo, pravimo, se ne bi zgrozil, če pomisli, da se utegne to, kar se sedaj godi v Španiji, zgoditi tudi po drugih kulturnih deželah!

Naravni sadovi sistema.

21. Nikar pa trditi, da bi bile te okrutnosti tiste vrste, kakor se po neki nuji dogajajo ob vseh prevratih, izbruhi posameznih razjarjenih ljudi. Nikakor ne! To so marveč naravne posledice komunističnih nauk, ki ne poznajo nobenih brzd. Neke brzde, neke vezi so potrebne ljudem, po edincem in družbi, zato so tudi barbarski narodi priznavali naravni zakon, zapisan od Boga vsakemu človeku v dušo. Stari narodi, katerim je bilo izpolnjevanje tega zakona kakor nekak svet običaj, so se dvignili do veličine, ki še sedaj očaruje, bolj kakor je prav, nekatere površne raziskovalce človeške zgodovine. Če se pa iztrga iz duš celo božja ideja, tedaj ljudje nujno podivjajo in posirove.

Boj vsemu, kar je božjega.

22. In vprav to je, kar se sedaj godi pred našimi očmi. Prvič, odkar ljudje pomnijo, gledamo skrbno začet in dobro premišljen upor proti vsemu, »kar se imenuje Bog« (2 Tes 2, 4). Zakaj komunizem nasprotuje po svoji naravi vsaki religiji, ki jo ima za »uspavajoč opij za proletarce«, češ da nje nauki in zapovedi kažejo na večno življenje po smrti in tako odvrčajo ljudi od nebes, ki jih morajo doseči na zemlji.

Terorizem.

23. Toda ni mogoče naravnega zakona in njegovega početnika Boga brez kazni zaničevati, zato komunizem ni mogel in tudi nikdar ne bo mogel doseči svojih namenov, niti ne na gospodarskem polju. Ne zaničujemo, da je komunistično prizadevanje v Rusiji nemalo pomoglo zdramiti ljudi in njih ustanove iz tiste stoletne trpnosti in otopelosti in da je z vsemi mogočimi sredstvi in na vse, tudi neprave načine, doseglo neke uspehe za izboljšanje pozemeljskega življenja, toda vemo, tudi od zanesljivih prič prav iz zadnjega časa, da komunisti dejansko niti v teh rečeh niso dosegli, kar so vse obetali. Poleg tega je pa komunizem s kruto in teroristično vlado naložil brezštevilnim državljanom suženjski jarem. Opomniti je, da je tudi v gospodarstvu potrebna neka morala, ki se mora po njej v vesti ravnati, kdor prevzame v njem kako upravno mesto, a te komunizem, ki je izšel iz materializma, ne more dati. Zato mu ne preostaja nič drugega kakor tisti strašni zločinski terorizem, kakršnega sedaj vidimo v Rusiji, kjer se stari tovariši v zarotah in bojih med seboj koljejo, toda ta zločinski terorizem ne bo mogel preprečiti socialnega razkroja, kakor bo mogel še manj popraviti razkroj prav.

Očetovska beseda tlačnim narodom v Rusiji.

24. S tem nikakor nočemo narodov sovjetske Rusije kar na sploh obsoditi, ki jih nasprotno z živo očetovsko ljubeznijo ljubimo. Vemo, kako mnogi med njimi ječe pod krivičnim in suženjskim gospostvom ljudi, ki so jim po večini prave koristi narodov tuje; vemo, da so mnogo drugih prevarali le varljivi upi. Obsojamo le sistem, njegove početnike in podpornike, ki se jim je zdela Rusija najbolj primerno polje, da vsejejo nanje že davno pripravljeno setev svojih nauk in jo odtod razsejejo po vsem svetu.

III.

Nasprotni svetli nauki Cerkve.

25. Ko smo osvetlili zmote brezbožnih boljševikov in njih delo, polno prevar in nasilja, je čas, častiti bratje, da postavimo njim nasproti pravi nauk o človeški družbi in državi, ki je kakor veste, tisti, ki ga nas učita naravni razum in božje razodetje po Cerkvi, učiteljici narodov.

Najvišja resničnost Bog.

26. Predvsem je pomniti, da je nad vsemi drugimi rečmi ediniti in najvišji duh, namreč Bog, stvarnik vsega, kar je, in najmodrejši in najpravičnejši sodnik vseh ljudi. To najvišje bitje, ki je Bog, je najpopolnejša sodba in obsodba predrznih in lažnih komunističnih zmot. Ni namreč zato Bog, ker ljudje vanj verujejo, ampak ker je, zato vanj verujejo in ga molijo vsi, ki trdovratno ne zapirajo oči — luči resnice.

Človek in družina po nauku pameti in razodetja.

27. Kaj učita katoliška vera in naravni razum posebej o človeku, to smo načelno razložili v okrožnici o krščanski vzgoji mladine (okrožnica »Divini illius Magistri«, 31. dec. 1929: AAS zv. XXII, 1930, str. 49—86). Človek ima duhovno in neumrljivo dušo; je oseba, obdarjena od Stvarnika s čudovitimi darovi telesa in duše; je svet v malem, »mikrokosmos«, kakor

so dejali stari misleci, ker silno presega vse veselje brez duše. Najvišji smoter mu je Bog, ne samo v tem, smrtnem, temveč tudi v večnem življenju. Ker je po posvečujoči milosti božji povišan do dostojanstva božjih otrok, je združen v mističnem telesu Jezusa Kristusa z božjim kraljestvom. Radi tega mu daje Bog mnoge in raznotere darove: pravico do življenja in telesne celosti; pravico do reči, ki so mu potrebne za življenje; pravico, da teži prav po zadnjem smotru, ki ga mu je Bog postavil; pravico do združevanja, pravico zasebne lastnine in rabe lastnine.

28. Dalje: kakor zakon, tako je tudi raba zakona po božji naredbi; prav tako osnove ter poglobitve dolžnosti in pravice družinskega življenja ne izhajajo iz človeške samovolje, ne iz gospodarskih razmer, ampak od Boga stvarnika vseh stvari. Vse to smo že zadosti razložili v okrožnici o krščanskem zakonu (okrožnica »Casti connubii«, 31. dec. 1930: AAS, zv. XXII, str. 539—592) in tudi v že omenjeni okrožnici o krščanski vzgoji mladine.

Kaj je družba.

Medsebojne pravice in dolžnosti človeka in družbe.

29. A Bog je določil človeka tudi za svetno družbo, kakor jo res zahteva njegova narava sama. Družba je namreč po Stvarnikovi volji naravna pomoč, da more človek doseči svoj cilj; ni človek radi družbe, ampak družba radi človeka. Seveda tega ni umeti v zmislu liberalnega individualizma. Liberalizem hoče, naj država služi zgolj poedincem in njih tudi neupravičenim zahtevam; pravi zmisel pa je, naj bi bila dana po organski zvezi z družbo in državo vsem možnost, da z vzajemnim delovanjem ustvarjajo svojo pravo pozemeljsko srečo; potem, da jim družba omogoči razvoj tistih naravnih individualnih in socialnih sposobnosti, ki njih tvorbe presegajo časovne koristi posameznikov in jih tudi posamezniki vsak zase uresničiti ne morejo, ki marveč odsvitajo v družbi božjo popolnost. A tudi to služi končno človeku, ki se po teh prilikah božje popolnosti dviga k Stvarniku in mu daje hvalo in čast. Le človek ima namreč um in nravno svobodno voljo, ne družba.

30. Kakor se pa človek ne more odtegniti tistim dolžnostim, ki je z njimi po božji volji zavezan družbi in imajo zato predstavniki avtoritete pravico prisiliti ga, da izpolnjuje svojo dolžnost, če se nezakonito brani, prav tako pa tudi družba ne more vzeti človeku pravice, ki mu jih je dal Stvarnik Bog (važnejše smo že na kratko omenili), tudi mu ne sme onemogočati njih rabe. Tako je v soglasju z naravnim razumom in njega zahtevami, da vse pozemeljske dobrine služijo človeku, po njem pa se nanašajo na Stvarnika. S tem se popolnoma ujema, kar je zapisal o načinu krščanskega zveličavanja apostol narodov Korinčanom: »Vse je vaše, vi pa Kristusovi, Kristus pa božji« (1 Kor 3, 23). Ko komunistični nauk človeško osebo ponižuje in nje razmerje do družbe hladno prevrača, jo naravni razum in božje razodetje čudovito povišujeta.

Gospodarsko-družabni red.

31. Vodilna načela za gospodarsko-družabni red so razložena v socialni okrožnici Leona XIII. o delavskem vprašanju (okrožn. »Rerum novarum« 15. maja 1890; Acta Leonis XIII, zv. IV., str. 177—209), in v Naši okrožnici o obnovi socialnega reda (okrožn. »Quadragesimo anno«, 15. maja 1931; AAS zv. XXIII, 1931, str. 177—228) primerjena na zahteve našega časa. V tej okrožnici smo ponovno poudarili tradicionalni nauk Cerkve o individualnem in socialnem značaju zasebne lastnine in natanč-

neje določili pravice in dostojanstvo dela, razmerje medsebojne opore in pomoči, ki mora biti med tistimi, ki dajo kapital in tistimi, ki delajo, in plačo, ki gre po pravici delavcu zase in za družino.

32. V isti okrožnici smo tudi pokazali, da sodobnega sveta iz žalostnega stanja, ki ga je vanje pahnili breznravni liberalizem, ne bo rešil ne razredni boj in terorizem, ne avtokratična zloraba državne oblasti, ampak le to, če bosta gospodarski in družabni red prešnila socialna pravičnost in krščanska ljubezen. Pokazali smo, kako je mogoče doseči pravo blaginjo po pravih načelih zdravega korporativizma, ki spoštuje razne stopnje socialne oblasti; kako naj se vse korporacije zložno med seboj združijo in skupno teže za občo blaginjo; in da je najbolj svojska in poglobljena naloga javne oblasti vprav ta, da po svoji moči pospešuje takšno medsebojno združevanje in sporazumevanje državljanov.

Socialna hierarhija in pravice države.

33. Da se po vzajemnem sodelovanju vseh dosežeta socialni red in mir, zato daje katoliški nauk predstavnikom socialne oblasti takšno dostojanstvo in avtoriteto, kakršna sta potrebna, da morejo budno in skrbljivo čuvati božje in človeške pravice, ki jih sveto pismo in sveti očetje tako poudarjajo. Tu je treba spomniti, da se grdo motijo tisti, ki trdijo, da imajo v državi vsi državljani enake pravice in ni v njej nekih stopenj oblasti in neke hierarhije tistih, ki imajo oblast. Dosti je, če opozorimo glede tega na okrožnico Našega prednika b. s., Leona XIII, ki smo jih že omenili, zlasti na tisti, ki govorita o oblasti svetnih vladarjev (okrožnica »Diuturnum illud«, 20. jun. 1881: Acta Leonis XIII zv. I, str. 210—222) pa o uredbi krščanske države (okrožnica »Immortale Dei« 1. nov. 1885: Acta Leonis XIII zv. II, str. 146—168). V okrožnicah najdejo katoličani jasno razložena načela razuma in vere, ki jih morejo očuvati zapeljivih in nevarnih zmot komunizma. Komunistični nazori, ki jemlje človeku naravne pravice in ga zaslužnjujejo, ki zanikujejo prvi in najvišji vir države in nje oblasti, ki na neslišan način prepuščajo javno oblast za skupno počenje zločinov, kar najodločneje nasprotujejo naravni etiki in Stvarnikovi volji. Kakor je državljani kot človek od Boga, tako tudi država; Bog je določil njiju medsebojne odnose; zato se ne morejo ne državljani ne država oprostiti tistih dolžnosti, ki jih imajo med seboj, niti ne zanikati ali prikrajšati drug drugega pravic. Bog sam je torej določil in uredil poglobitve odnose med državljani in državo, zato je brez dvoma le nezakonita in krivična samolastna prisvojitve, uzurpacija, če postavljajo komunisti na mesto božjega zakona resnice in pravice strankarske politične sklepe in ukrepe, polne sovraštva in človeške samovolje.

Lepota teh nauk Cerkve.

34. Ko oznanja Cerkev ta svetli nauk, nima drugega namena kakor uresničiti tisto srečno blagovest, ki jo je oznanjal angelski spev nad betlehemsko votlino: »slava Bogu in mir ljudem« (prim. Lk 2, 14), pridobiti torej pravi mir in resnično srečo, kolikor sta kot priprava na blaženo večnost možna tudi na zemlji, seveda ljudem blage volje. Ta nauk je prav tako oddaljen od pogubnih zmot kakor od pretiranih načrtov in nakan političnih strank, družni marveč v teoriji in praksi v lepem soglasju resnico in pravico. Cerkev spravlja v skladje medsebojne dolžnosti in pravice, svobodo z avtoriteto, dostojanstvo posameznika z dostojanstvom države, človeško osebnost državljanov in predstojnikom dolžno pokorščino s službo tistih, ki so predstavniki božje oblasti; prav tako urejeno ljubezen

do sebe, rodbine in domovine z ljubeznijo do drugih družin in drugih narodov, osnovano na ljubezni do Boga, Očeta vseh, ki iz njega vse izhaja in ki morajo po njem kot svojem zadnjem smotru vsi težiti. Ta nauk ne trga upravičene skrbi za časne dobrine od delavne skrbi za večne dobrine. Podreja pač minljive dobrine neminljivim po besedi svojega božjega Ustanovitelja: »Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse drugo se vam bo navrglo« (Mt 6, 33), a ni nikakor vnemaren za človeške reči, ne nasproten svetnemu napredku in časnim udobnostim, ki jih marveč po pameti kar najbolj dejavno more, podpira in pospešuje. Cerkev ni sicer nikoli podala kakega podrobno izdelanega tehničnega načrta za gospodarsko-socialno delo, ker to ni njena naloga, podala pa je poglobljene obrise in smernice, ki jih je kajpada mogoče uporabiti na razne načine, primerjene časom, krajem in narodom, ki pa vendar kažejo varno pot, po kateri morejo države priti v kulturnejšo in srečnejšo dobo.

35. Veliko modrost in koristnost tega nauka priznavajo vsi, ki ga zares poznajo. Po pravici zatrjujejo odlični in večči državniki, ki so proučili razne socialne sisteme, da niso našli nič modrejšega, kakor so načela, razložena v okrožnicah »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno«. A tudi v nekatoliških, da, nekrščanskih deželah priznavajo mnogi, kako so socialni nauki Cerkve koristni človeški družbi. Tako je komaj dobro pred enim mesecem odličen politik z Daljnega vzhoda, nekristjan, odkrito izpovedal, da Cerkev s svojim naukom o miru in krščanskem bratstvu neizrečeno veliko pomaga, da se utrdi in goji dejaven mir v narodih. Celo komunisti, če le niso še docela izkvarjeni — kakor vemo iz zanesljivih poročil, ki prihajajo z vseh strani k temu središču krščanstva — priznavajo, če se jim razloži socialni nauk Cerkve, da je ta nauk silno vzvišen nad nauki njih voditeljev in učiteljev. Le tisti, ki so zaslepljeni od strasti in sovraštva, zapirajo oči resnici in jo trdovratno pobijajo.

Ali se res Cerkev sama ni ravnala po teh naukih.

36. Toda sovražniki Cerkve, četudi priznavajo modrost njenih naukov, opočitajo, da se sama ni ravnala po teh naukih, zato iščejo drugih potov. Kako je ta očitek neosnovan in krivičen, dokazuje vsa zgodovina krščanstva. Da omenimo le to in ono, je krščanstvo prvo na tako določen in popoln način, kakršen je bil prejšnjim dobam nepoznan, proglasilo pravo bratstvo vseh ljudi kateregakoli rodu ali stanu, kar je nedvomno mogočno sodelovalo, da se je odpravilo suženjstvo in sicer ne po krvavih uporih, ampak po notranji moči tega nauka, ki je po njem rimska patriinja svojo sužnjo objela kot sestro.

Krščanstvo, ki nas uči, da molimo božjega Sinu, ki je iz ljubezni do ljudi postal človek, tesarjev sin in tesar (prim. Mt 13, 55; Mr 6, 3), je dalo prav s tem človeškemu delu pravo čast, tistemu delu, ki je bilo tedaj tako prezirano, da je celo Ciceron, sicer pameten in dosti pravičen, prevzel splošno mnenje svoje dobe in zapisal besede, ki bi se jih dandanes vsak sociolog sramoval: »Vsi rokodelci se bavijo z nečastnimi opravili, saj v delavnici ne more biti nič plemenitega« (De offic. I. c. 42).

37. Oprta na ta načela je Cerkev prenovila človeško družbo; po nje vplivu so nastala čudovita dela ljubezni, potem mogočne korporacije rokodelcev vsake vrste, ki so jih sicer pristaši liberalizma v prejšnjem stoletju kot srednjeveška zasmehovali, ki pa dandanes vzbujajo občudovanje in jih že v več deželah skušajo na sodoben način oživiti. In ko so drugačne struje ovirale nje zveličavno delo in slabile nje moč, ni Cerkev nikdar nehala svariti pred zmotami. Naj samo spomnimo, s kakšno neustraše-

nostjo in vztrajnostjo se je Naš prednik b. s. Leon XIII. boril za asociacijsko pravico delavstva, ki jim jo je gospodarski liberalizem v najmogočnejših državah, čim se je okrepil, skušal vzeti. Ta moč krščanskih nauk je tudi v naši dobi brez dvoma večja, kakor se pa nekaterim zdi, zakaj ideje gospodujejo nad dejstvi, dasi ne morejo vsi tega zlahka presoditi in premeriti.

38. Po vsej resnici se more reči, da Cerkev kakor nje božji Ustanovitelj hodi skozi svojo dobo »delež dobrote« (prim. Apd 10, 38). Ne socializem ne komunizem se ne bi tako širila, ko bi ne bili tisti, ki vladajo narodom, prezirali naukov in materinskih opominov Cerkve. Toda oprijeli so se načel liberalizma in tako zvanega laicizma in so po teh varljivih načelih urejali države. Na prvi pogled se je sicer zdelo, da so izvršili nekaj velikega, toda kmalu so videli, da se vse, kar so ustvarili, polagoma ruši, kakor se mora sploh vse zrušiti, kar ne sloni na edinem vogelnem kamnu, ki je Kristus.

IV.

Pomočki in sredstva.

Potreba pomoči.

39. To je, častiti bratje, nauk Cerkve, ki more edina kakor v drugih rečeh tako tudi v socialnih dati pravo spoznanje in nas obvarovali komunističnega mišljenja. Toda treba je, da se nauk prevede v življenje po tistih besedah apostola Jakoba (1, 22): »Bodite pa vršitelji besede in ne le poslušavci, ki bi sami sebe varali!« Zato se je treba z vsemi močmi prizadevati, da se porabijo vsi primerni pomočki, ki se je mogoče z njimi kar najbolj upreti grozečemu razkroju človeške družbe. Trdno zaupamo, da bo vnema, ki se z njo otroci teme noč in dan trudijo za širjenje zmot brezbožnega materializma, vzdramila tudi otroke luči na podobno, da, še večjo vnemo za božjo čast.

40. Kaj je torej treba storiti, katere pomočke rabiti za obrambo Kristusa in krščanske kulture proti temu nevarnemu sovražniku? Kakor oče s svojimi otroki v domači hiši tako bi se radi Mi z vami zaupno pogovorili o dolžnostih, ki jih nalaga vsem sinovom Cerkve velika nevarnost naših dni; radi bi pa te očetovske opomine dali tudi tistim, ki so očetovo hišo zapustili.

Obnova krščanskega življenja.

Osnovni pomoček.

41. Kakor je bil v vseh burnih časih Cerkve, tako je tudi sedaj poglavitni pomoček in podlaga za vse druge pomočke resnična obnova zasebnega in javnega življenja po evangeljskih načelih v vseh tistih, ki smatrajo za čast, da so v Kristusovi čredi, da bodo resnično sol zemlje, ki naj obvaruje vso človeško družbo npravne izkvarjenosti.

42. Z veliko hvaležnostjo do Očeta luči, ki je od njega »vsak dober dar in vsako popolno darilo« (Jak 1, 17) gledamo vsepovsod tolažilna znamenja takšne duhovne obnove, ne samo v tistih izbranih dušah, ki so se v zadnjih letih dvignile na vrhunec svetosti, in tolikernih, vedno bolj množnih, drugih, ki velikodušno hite k istemu svetlemu cilju, temveč v vseh družabnih, tudi najbolj izobraženih krogih, kjer se vedno bolj oživlja resnična življenjska pobožnost, kakor smo rekli že v Motu proprio »In multis solaciis« 28. oktobra 1936, o priliki, ko smo preuredili papeško akademijo znanosti (AAS zv. XXVIII, 1936, str. 421—424).

43. Vendar moramo reči, da bo treba še mnogo mnogo dela za to duhovno obnovo. Tudi po katoliških deželah je le preveč takih, ki so katoličani samo po imenu; le preveč drugih, ki sicer izpovedajo vero in tudi bolj ali manj verno izpolnjujejo, kar je najbolj potrebno, a jim ni mar, da bi krščansko vero globlje doumeli, da bi si skušali pridobiti globoko notranje prepričanje, in še manj, da bi se v njih z vnanjim videzom skladala notranja lepota prave in čiste vesti, ki motri in vrši vse dolžnosti pod božjim vidikom. Saj vemo, kako je bil božjemu Zveličarju zoprni tisti prazni vnanji videz, njemu, ki je hotel, naj bi vsi molili Očeta »v duhu in resnici« (Jan 4, 23). Kdor ne živi zares po veri, ki jo izpoveda, se dandanes, ko vihar preganjanja tako divjá, ne bo mogel dalje upirati, temveč ga bo grozeče valovje potegnilo s seboj in bo tako pogubil sebe in predal sramotenju tudi krščansko ime.

Nenavezanost na svetne dobrine.

44. Tu moramo, častiti bratje, prav posebej poudariti dva Gospodova nauka, ki imata posebno zvezo z dejanskim položajem človeškega rodu: nenavezanost na zemeljske dobrine in krščansko ljubezen. »Blagor ubogim v duhu«, to so bile prve Gospodove besede v govoru na gori (Mt 5, 3). In ta nauk je bolj ko kdaj potreben dandanes v tej materialistični dobi, ki je tako hlastežna po pozemeljskih dobrinah in ugodjih. Vsi kristjani, bogati ali ubogi, morajo imeti pogled vedno uprt v nebesa, pomneč, da »nimamo tukaj stalnega mesta, marveč iščemo prihodnjega« (Hebr. 13, 14). Bogatinu ne smejo biti pozemeljske reči vsa sreča, niti ne smejo nanje obračati svojih najboljših moči, ampak se morajo smatrati kot oskrbnike, ki se zavedajo, da bodo morali najvišjemu Gospodu dati račun, in rabiti pozemeljske dobrine kot dragocena sredstva, ki jih jim daje Bog, da morejo delati dobro; tudi naj ne opuščajo dajati ubogim, kar jim preostaja po evangelijski zapovedi (prim. Lk 11, 41); če ne, se bo nad njimi in nad njih bogastvom uresničila ostra sodba apostola Jakoba: »Nujte zdaj, bogatini, razjokajte se in tarnajte nad stiskami, ki pridejo na vas. Vaše bogastvo je preperelo in vaša oblačila od moljev razjedena. Vaše zlato in srebro je zarjavelo in njuna rja bo pričala zoper vas in razjedla vaše meso kakor ogenj. Nabrali ste si zakladov jeze za zadnje dni...« (Jak 5, 1—3).

45. Toda tudi ubožnejši, ko se prizadevajo po zakonih ljubezni in pravičnosti, da bi si oskrbeli, kar jim je potrebno, in tudi da bi si izboljšali svoj položaj, morajo vendar vedno ostati »ubogi v duhu« (Mt 5, 3) in bolj ceniti duhovne dobrine kakor pa pozemeljske dobrine in ugodnosti. Spominjajo naj se tudi, da se ne bo nikdar posrečilo pregnati s sveta vso bedo, vse boli in bolezni, ki so jim podvrženi tudi tisti, ki so na videz najbolj srečni. Zato je vsem potrebna potrpežljivost, tista krščanska potrpežljivost, ki dviga srca, zaupajoč v božje obljube večne sreče. »Potrpite torej, bratje, — vam pravimo s sv. Jakobom — do prihoda Gospodovega. Glejte, polje-delec pričakuje dragocenega sadu zemlje in voljno potrpi, dokler ne prejme zgodnjega in poznega dežja. Potrpite tudi vi, okrepite svoja srca, kajti Gospodov prihod je blizu.« (Jak 5, 7—8). Le tako se bo izpolnila tolažba polna Gospodova obljuba: »Blagor ubogim!« Ni pa ta tolažba in obljuba prazna, kakor so prazni obeti komunistov, ampak je beseda življenja, ki ima v sebi najvišjo resničnost in ki se izpolnjuje tu na zemlji in kdaj v večnosti. In zares, koliko ubogih vprav v teh besedah in v pričakovanju božjega kraljestva, ki je po evangelijskih besedah njih dediščina — »blagor ubogim, zakaj božje kraljestvo je vaše« (Lk 6, 20) — najde srečo, ki je toliko bogatih, utrujenih v svojem bogastvu in vendar vedno željnih, kako bi ga še pomnožili, najti ne more.

Krščanska ljubezen.

46. Še bolj važna kot pomoček proti zlu, ki o njem razpravljamo, je zapoved ljubezni, ki meri izrečno na to, da se zlo tudi res odpravi. Mislimo na tisto krščansko ljubezen, »potrpljivo in dobrotljivo« (1 Kor 13, 4), ki se ogiblje vsakega videza druge ponižujočega pokroviteljstva in vsakega razkazovanja; tisto ljubezen, ki je že v početkih krščanstva pridobila za Kristusa najbolj uboge med ubogimi, namreč sužnje. V tem pogledu se iskreno zahvaljujemo vsem tistim, ki so se posvetili dobrotelnosti ter po konferencah sv. Vincencija Pavelskega ali pa po modernih organizacijah socialne pomoči vrše dela telesnega in duhovnega usmiljenja. Čim bolj bodo delavci in ubogi sami na sebi in v svoj prid izkusili dejavno ljubezen, zajeto za Kristusovega Srca, tem bolj bodo med njimi ginili predsodki, da bi bilo krščanstvo izgubilo svojo moč ali da bi bila Cerkev s tistimi, ki izkoriščajo njih delo.

47. Toda če gledamo na eni strani neizmerno množico ubogih, ki so radi raznih, od njih neodvisnih vzrokov v skrajni bedi, na drugi strani pa toliko drugih, ki se brez mere zabavajo in trošijo ogromne vsote za popolnoma nepotrebne reči, ne moremo, da ne bi z bolestjo izpovedali, da mnogi niti ne izpolnjujejo zares zapovedi pravičnosti, niti zares ne razumejo, kaj zahteva krščanska ljubezen v vsakdanjem življenju.

Zato želimo, častiti bratje, da bi se z besedo in tiskom bolj in bolj pojasnjevala ta božja zapoved, to dragoceno znamenje, ki ga je zapustil Kristus, da bi se po njem spoznavali njegovi pravi učenci, ta zapoved, ki nas uči gledati v trpečih Kristusa samega in nam nalaga, da ljubimo vse ljudi kot brate, kakor je Kristus ljubil nas, to je, da zanje žrtvujemo, kar imamo in, če treba, damo zanje tudi življenje. Naj bi vsi in pogosto premišljevali tiste besede, tako tolažilne, a obenem tudi tako strašne, besede zadnje odločitve, ki jih bo izgovoril najvišji Sodnik na dan poslednje sodbe: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta... zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti... Resnično, povem vam, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mt 25, 34—40). In nasprotno: »Proč izpred mene, prekleti, v večni ogenj, zakaj lačen sem bil in mi niste dali jesti, žejen sem bil in mi niste dali piti... Resnično, povem vam, česar niste storili kateremu izmed teh najmanjših, tudi meni niste storili« (Mt 25, 41—45).

48. Da si torej zagotovimo večno življenje in da bomo mogli dejavno pomagati ubogim, se je treba vrniti k bolj skromnemu življenju, odpovedati se zabavam, ki jih tako obilno, tudi sramotnih in pregrešnih, ponuja svet, in pozabiti nase iz ljubezni do bližnjega. Ta »nova zapoved« krščanske ljubezni, kakor jo je imenoval Jezus (Jan 13, 34), ima v sebi neko ljudi prerajajočo moč. Nje zvesto izpolnjevanje bo dalo srcem notranji mir, ki ga svet ne pozna, in bo dejavno pomoglo v težavah, ki stiskajo svet.

Dolžnosti stroge pravičnosti.

49. A ljubezen ne bo nikdar prava ljubezen, če ne bo vedno upoštevala pravičnosti. Apostol uči: »Kdor bližnjega ljubi, je postavo izpolnil« in navaja tudi razlog: »zakaj to: ne prešuštvuj, ne ubijaj, ne kradi... in če je kaka druga zapoved, je obseženo v tej besedi: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« (Rim 13, 8—9). Če se torej po Pavlovem nauku vse zapovedi, tudi tiste, ki jih nalaga stroga pravičnost, kakor »ne ubijaj«, »ne kradi«, navajajo na eno zapoved prave ljubezni, torej ljubezen, ki ne daje delavcu plače, ni ljubezen, ampak prazna beseda in le lažen videz ljubezni. Nikakor ne gre, da bi delavec moral sprejemati kot miloščino,

kar mu pristoji po pravici, tudi se ni mogoče z malo miloščino iznebiti dolžnosti pravičnosti. Ljubezen in pravičnost nalagata dolžnosti, neredko glede iste reči, a pod različnim vidikom, in delavci so glede teh dolžnosti, ki jih imajo drugi do njih, radi svoje časti po pravici zelo občutljivi.

50. Zato prav posebej pozivljemo vas, krščanski gospodarji in tovarnarji, ki je vaša služba dostikrat tako težka, ker ste tako rekoč podedovali tiste zmote krivičnega gospodarskega sistema, ki so tako pogubno vplivale na toliko rodov: mislite na svoje dolžnosti, ki boste morali zanje dajati odgovor! Žalostno je, a resnično, da je ravnanje nekaterih katoličanov nemalo vzrok, da se je delavstvo tako odtujilo krščanstvu. Niso namreč hoteli prav razumeti, da krščanska ljubezen zahteva tudi priznanje nekaterih pravic, ki delavcem gredo in ki je Cerkev odkrito in zadostno izjavila, da jih jim je treba priznati. Kako naj na primer presojava ravnanje tistih, ki so dosegli, da se po njih patronatskih cerkvah okrožnica »Quadragesimo anno« ni čitala? Ali kaj naj sodimo o tistih tovarnarjih, ki so vse doslej nasprotovali ureditvi delavskih razmer, kakor smo jo Mi sami priporočili? Ali ni žalostno, da so nekateri lastninsko pravico v to zlorabili, da so goljufavali delavce za njih plače in socialne pravice?

Socialna pravičnost.

51. Toda poleg tako zvane menjalne pravičnosti je treba gojiti še socialno pravičnost, ki tudi nalaga dolžnosti, katerim se ne morejo odtegniti ne gospodarji ne delavci. In vprav socialni pravičnosti je svojsko, da zahteva od posameznikov vse to, kar je potrebno za občo blaginjo. Kakor pa pri živem organizmu ni za celoto zadostno poskrbljeno, če se ne da posameznim udom, kar potrebujejo, da morejo vršiti svoja posebna opravila, tako tudi v družbi ni mogoče prav poskrbeti za občo socialno blaginjo, če se ne daje posameznim članom, to je ljudem, ki jim je svojsko dostojanstvo oseb, vse tisto, brez česar ne morejo vršiti vsak svoje socialne naloge. Če se bo zadostilo tudi socialni pravičnosti, bo sad živahen razvoj vsega gospodarskega življenja v miru in redu, kar bo obenem znamenje, da je socialni organizem zdrav, kakor se zdravje človeškega telesa spozna po nemotenem in obenem polnem ter uspešnem delovanju vsega organizma.

52. Ni mogoče reči, da bi bilo socialni pravičnosti zadoščeno, ako delavci nimajo zagotovljene zadostne plače, da bi mogli primerno preživeti sebe in družino; če se jim ne omogoči, da si pridobe vsaj skromno imetje in se tako prepreči tisti čir splošnega uboštva, ki se vsebolj širi; če se ne poskrbi zanje z javnim ali zasebnim zavarovanjem za starost, bolezen in brezposelnost. Z eno besedo, da ponovimo, kar smo dejali že v okrožnici »Quadragesimo anno«: »Le tedaj bo socialno gospodarstvo zares uresničeno in dosegalo svoje smotre, če bodo vsi posamič in skupaj dobivali vse tiste dobrine, ki jih morejo dajati narava s svojim bogastvom in s svojimi pomočki, tehnika in socialno urejeno gospodarstvo. Teh dobrin mora biti toliko, kolikor jih je treba, da je mogoče zadovoljiti potrebe in poštene zahteve udobnosti in tudi dvigniti ljudi na tisto srečno življenjsko kulturno stopnjo, ki ne samo da ni v nasprotju s krepostjo, marveč ji je močno v prid.« (Okrožn. »Quadragesimo anno«, 15. maja 1931: AAS. zv. XXIII, 1931, str. 202.)

53. Če pa posamezniki ne morejo izpolnjevati zapovedi pravičnosti glede plač, kar se vedno pogostejše dogaja, razen če se vsi med seboj dogovore in ustanove združbe, ki z njimi preprečijo delavskim pravicam tako pogubno konkurenco, tedaj je dolžnost gospodarjev in delodajavcev, da goje in pospešujejo takšne potrebne ustanove, ki jim omogočujejo redno

izpolnjevanje dolžnosti pravičnosti. A tudi delavci naj imajo pred očmi dolžnosti ljubezni in pravičnosti in naj bodo prepričani, da bo na ta način brez dvoma tudi zanje bolj poskrbljeno.

54. Ako torej motrimo celokupnost gospodarskega življenja, nam bo jasno, kakor smo omenili že v okrožnici »Quadragesimo anno«, da bo mogoče v gospodarsko-družabnih odnosih uveljaviti vzajemno sodelovanje pravičnosti in ljubezni le tedaj, če združene strokovne in medstrokovne organizacije, osnovane na trdnih krščanskih temeljih, ustanove krajevnim in časovnim razmeram primerne tako zvane korporacije.

Studij in širjenje socialnega nauka Cerkve.

55. Da se da tej socialni akciji večja dejavnost, je zelo potrebno pospeševati študij socialnih problemov v luči cerkvenega nauka in te nauke pod vodstvom avtoritete, od Boga ustanovljene v katoliški Cerkvi, kar moči širiti. Ako delo nekaterih katoličanov na gospodarsko-socialnem polju ni bilo vedno vse hvale vredno, je bil vzrok prav ta, da niso dosti preučili in premislili nauk papežev o teh rečeh. Zato je tudi potrebno, da se v vseh družabnih krogih vedno bolj pospešuje socialna izobrazba, primerna kajpada razni stopnji umske izobrazbe, in da se socialni nauki Cerkve tudi med delavske sloje bolj in bolj širijo. Naj varna luč katoliških nauk razsvetli duhove in nagne volje vseh, da jim bodo ti nauki pravec življenja in da bodo vestno izpolnjevali socialne dolžnosti. Tako se bodo upirali tisti neskladnosti in neenotnosti v krščanskem življenju, ki smo ju že v raznih prilikah obžalovali, ko nekateri na videz zvesto izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, a kadar gre za delo, za industrijo, za stroko, za trgovino, za javno službo, z nekimi žalostnim dvojstvom vesti ravnaajo le preveč neskladno s tako jasnimi načeli pravičnosti in krščanske ljubezni ter tako dajejo težko pohujšanje slabotnim, hudobnim pa lahko pretvezo, da širijo nezaupanje do Cerkve.

56. Veliko pomoč za to obnovo krščanskih nravi mora dati katoliški tisk, ki naj najprej z raznoterim zanimivim čtivom ljudi privabi, jim potem vedno bolj pojasnjuje socialni nauk Cerkve, odkriva natančno in obširno nakane nasprotnikov, podaja proti njim orožje, ki se je drugod najbolj izkazalo; predlaga, kako bi bilo mogoče preprečiti slepivo agitacijo komunistov, ki so z njo premamili že mnogo ljudi tudi dobre vere.

Samoobramba zoper nakane komunizma.

57. Dasi smo to že v nagovoru 12. maja preteklega leta zelo poudarili, vendar se Nam zdi, častiti bratje, da moramo ponovno na to opozoriti. Komunizem se je predstavljal izpočetka tak, kakršen v resnici je, namreč skrajno zločest. Ko je pa spoznal, da se mu ljudje odtujujejo, je izpremenil taktiko in se prizadeva množice pridobiti z raznovrstnimi prevarami ter skriva svoje zle namene za ideje, ki so same na sebi prave in lepe. Tako na primer, ko so voditelji komunizma opazili, da vse hrepeni po miru, so se začeli delati za najbolj vnete zagovornike splošnega svetovnega miru, obenem pa hujskajo množice na razredni boj, ki je kriv toliko prelite krvi, in ker čutijo, da mir ni zagotovljen, se silno oborožujejo. Prav tako snujejo organizacije in periodične liste pod raznimi imeni, ki nič ne spominjajo na komunizem, imajo pa samo ta namen, širiti z njimi komunistične zmote med ljudi, med katere bi jih na drugi način ne mogli širiti. Da, skušajo se vtihotapiti celo v katoliške in verske organizacije. Tu in tam, ne da bi kaj popustili od svojih zmot, katoličane vabijo na sodelo-

vanje, časih na humanitarnem, časih na karitativnem polju, in predlagajo časih stvari, ki so v popolnem skladju s krščanskim mišljenjem in nauki Cerkve. Drugod celo hinavsko zatrjujejo, da bo komunizem v krajih, ki so bolj globoko verni ali na višji stopnji kulture, nastopal na milejše načine, da bo pustil vsem svobodo verovati v Boga ali kakorkoli misliti o verskih rečeh. So celo nekateri, ki mislijo, ker je boljševizem v sovjetski Rusiji zadnji čas nekoliko izpremenil zakone, da bo komunizem sploh opustil boj proti Bogu.

58. Nujte torej, častiti bratje, prizadevajte se kar najbolj, da se bodo verniki varovali teh zank. Komunizem je v svojem bistvu notranje zločest, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture. Če bi se dali nekateri v zmoto zavesti in bi v svojem kraju komunizmu pomagali, da bi se utrdil, jih bo za to zmoto prve zadela kazen in čim starejša in višja je v tistih deželah, ki bi na ta način vanje prodrl komunizem, krščanska kultura, tem huje bo v njih divjala jeza brezbožnikov.

Molitev in pokora.

59. Toda »ako Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo, kateri jo zidajo« (Ts 126, 1). Zato vas nujno prosimo, častiti bratje, trudite se vsak v svoji škofiji na vso moč, da se bo poživil in vsak dan bolj razvnel duh molitve in pokore. Ko so apostoli nekdanj vprašali Gospoda, zakaj niso mogli iz obsedenega človeka izgnati hudega duha, jim je Gospod odgovoril: »Ta rod se ne izžene drugače ko z molitvijo in postom« (Mt 17, 20). Ker smo prepričani, da tudi zoper zlo, ki dandanes stiska človeštvo, ni druge pomoči, kakor ta, da se vsi z molitvijo in pokoro skupno bojujejo zoper skupnega sovražnika, zato nujno prosimo, da vsi, zlasti pa redovniki in redovnice bogomiselnih redov podvoje svoje molitve in žrtve in tako izprosijo v teh težkih časih Cerkvi pomoči od Boga, po posredovanju Brezmadežne Device, ki je, kakor je nekdanj stari kači glavo strla, tako vedno najvarnejša zaščitnica in nepremagljiva »pomočnica kristjanov«.

V.

Vršivci socialnega dela Cerkve in njih pomočniki.

Duhovniki.

60. Da vrše po vsem svetu to zveličavno delo, ki smo o njem doslej govorili, in da uporabijo tudi pomočke, ki smo jih na kratko označili, je Jezus Kristus izbral in postavil za služabnike in evangeljske delavce pred vsemi drugimi duhovnike. Njim je namreč po posebnem božjem poklicu naročeno, da pod vodstvom škofov ter ponižno in verno pokorni Kristusovemu namestniku na zemlji nosijo vedno gorečo bakljo svete vere pred vsem človeškim rodom, obenem pa vlivajo v srca katoličanov tisto nadnaravno zaupanje, ki z njim Cerkev v bojih za Kristusa vedno zmaga; kolikor bojev, toliko zmag: »To je zmaga, ki premaga svet, naša vera« (1 Jan 5, 4).

61. Glede tega spominjamo duhovnike posebno na bodrilne besede, ki jim jih je izrekel Naš prednik b. s. Leon XIII., namreč: pojdite med delavce! besede, ki si jih Mi osvojimo s tem dodatkom, da pravimo: »Pojdite zlasti med uboge delavce; sploh, pojdite med uboge!«, kakor velela nauk Kristusov in njegove Cerkve. Prevratni ljudje skušajo namreč najprej tiste zavesti, ki žive v bedi; v bedi namreč, ki jo trpe, najlaže najdejo

vzrok, da jim vzbude zavist in jih nahujskajo zoper bogatine, češ naj njim s silo vzamejo, kar jim je zla sreča po krivici odrekla. Če ne bodo duhovniki pomagali delavcem in ubogim in jih obvarovali ali rešili predsodkov in zmot, se bodo brez posebne težave vdali oznanjevalcem komunizma.

62. Ne zanikujemo, da se je v tem pogledu zlasti po okrožnicah »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno« prav do danes mnogo storilo in z očetovskim srcem pozdravljamo vse neutrudno delo tistih škofov in duhovnikov, ki, seveda s potrebno previdnostjo, razmišljajo in preskušajo nove načine in nova pota takšnega dela, primerna naši dobi. Vendar vse dosedanje delo za velike časovne potrebe nikakor ni zadostno. Kakor se mora tedaj, ko je domovina v nevarnosti, vse drugo odložiti, kar ni potrebno za življenje ali ne služi naravnost obrambi države, nekako tako se morajo tudi v sedANJI stiski vsa druga dela, naj si bodo sama na sebi še tako dobra, umakniti najbolj potrebnemu delu za obrambo krščanske vere in krščanske kulture. Zato morajo duhovniki po posameznih župnijah, čim so izpolnili, kakor je treba, svoje dolžnosti splošne dušnopastirske oskrbe vernikov, vse svoje moči in vso svojo vnemo obrniti v to, da pridobe zopet delavske množice za Kristusa in Cerkev in da prepoje razne organizacije, ki so se odtujile krščanstvu, zopet s krščanskim duhom. Če bodo duhovniki to storili, naj bodo prepričani, da bo rodilo njih delo nepričakovane obilne sadove, ki jim bodo plačilo za prvo težko delo za obnovo duš. To, da navedemo zgled, res vidimo v Rimu in drugih velikih mestih, kjer nastajajo ob cerkvah, na novo sezidanih v predmestjih, goreče farne občine in se zares čudežno prenavljajo nravi ljudi, ki so bili proti veri samo zato, ker je niso poznali.

63. Toda največja moč za versko in nravno obnovo ubogih in manj premožnih je duhovnikov zgled, to je tiste duhovniške kreposti, ki smo jih priporočili v okrožnici »Ad catholici sacerdotii« (20. dec. 1935: AAS zv. XXVIII, 1936, str. 5—53); v tej borbi za Boga se morajo duhovniki posebno s ponižnim, skromnim, zdržnim življenjem tako odlikovati, da bodo verniki videli v njih popolno podobo božjega Učitelja, ki je mogel zavestno sam o sebi reči: »Lisice imajo brloge in ptice pod nebom gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil« (Mt 8, 20). Vsakdanja skušnja uči, da duhovniki, ki po evangeljskem nauku ne iščejo nič svojega, temveč ubožno živijo, delajo prave čudeže med krščanskim ljudstvom; dokaz so sv. Vincencij Pavelski, sv. Janez Vianney, sv. Jožef Cottolengo, sv. Janez Bosko in nešteti drugi, dočim so lakomni in skopi duhovniki, ki presojajo vse le po svoji koristi, kakor smo pokazali v imenovani okrožnici, ne sicer vedno Judeži in Kristusovi izdajavci, vendar prazen »brneč zvon« in prazne »zvoneče cimbele« (1 Kor 13, 1), ki dostikrat vernike bolj odvrčajo od vere, kakor pa da bi jih v njej utrjevali. Če pa morajo svetni ali redovni duhovniki po svoji službi upravljati časne dobrine, naj pomnijo, da niso le dolžni kar najvestneje se ravnati po zakonih ljubezni in pravice, temveč se morajo prav posebno prizadevati, da bo vsak res pravi oče ubogih.

Katoliška akcija.

64. Za duhovščino kličemo očetovsko na delo Naše ljube sinove laike, ki se bojujejo v vrstah Katoliške akcije. Saj Katoliško akcijo tako ljubimo in smo jo imenovali o priliki »pomoč posebne božje previdnosti« v teh za Cerkev tako težkih dneh. Katoliška akcija, ki se bori, da bi Jezus Kristus gospodoval ne le v posameznikih, temveč tudi v družinah in državah, vrši prav v tem pravi socialni apostolat. Delati mora torej najprej na to, da kar najskrbneje vzgoji svoje člane in jih izvežba za borbo za Boga. Taki vzgoji

in izobrazbi članov, ki je, če kdaj, dandanes nad vse potrebna in nujna, in ki mora biti podlaga vsemu življenjskemu socialnemu delu in se mora zato izvršiti pred njim, bodo izvrstno služili studijski krožki, potem tedenski socialni tečaji, redna predavanja, končno raznovrstne druge prireditve, ki naj pokažejo, kako bi bilo mogoče po krščanskih načelih najbolje rešiti gospodarska in socialna vprašanja naše dobe.

65. Tako vzgojeni borec Katoliške akcije bodo brez dvoma svojim tovarišem pri delu prvi apostoli, duhovnikom pa pomočniki, ki se bodo neutrudno prizadevali širiti luč resnice in pomagati v tolikeri in tolikšni telesni in duševni bedi tudi tam, kjer duhovnikovo pomoč dostikrat zavračajo, ker imajo zoper nje razne nepremišljene predsodke ali pa so se versko tako zelo zanemarili. Na ta način bodo pod vodstvom izkušenih in večjih duhovnikov pogumno in velikodušno sodelovali, da se delavstvu versko pomaga, kar tako želimo, ker smo prepričani, da je ta način delovanja najboljše sredstvo, ki je mogoče z njim delavce, Naše ljube sinove, odvrniti od komunizma.

66. Poleg tega delovanja, ki meri bolj na posameznike in je dostikrat skrito, vendar vedno koristno in težavno, je naloga Katoliške akcije še ta, da z govori in s tiskom javno širi socialne nauke rimskih papežev o krščanski obnovi družabnega reda.

Pomožne organizacije.

67. Ob Katoliški akciji se zbirajo čete raznih organizacij, ki smo jih sami že imenovali »pomožne«. Tudi te organizacije po očetovsko kličemo, da se na odličen način udeležujejo dela, ki o njem govorimo in ki je v naši dobi tolikšnega pomena, kolikršnega le more biti kako delo.

Stanovska društva.

68. Obračamo se tudi na stanovska društva, na društva mož in žen, na društva delavcev, kmetov, inženjerjev, zdravnikov, gospodarjev, književnikov in drugih, ki imajo enako izobrazbo in se zato naravno družijo v svojih društvih. Takšna društva zmorejo mnogo bodisi glede nove družabne uredbe, kakršno smo si mislili, ko smo pisali okrožnico »Quadragesimo anno«, bodisi glede tega, da se uveljavi Kristusovo kraljestvo na raznih poljih kulture in dela.

69. Ako radi izpremenjenih gospodarskih in socialnih razmer vladarji smatrajo, da morajo sami s posebnimi zakoni urejati ustanavljanje in vodstvo takih organizacij — razume se, ne da bi zanikali zasebno svobodo in avtoriteto — imajo člani Katoliške akcije, četudi morajo upoštevati te razmere, še vedno nalogo, da rešujejo sodobna vprašanja po smernicah katoliških nauk, kakor tudi, da se radi udeležujejo dela v teh novih organizacijah, da bi jih čim bolj prepojili s krščanskim duhom, ki je počelo prave uredbe držav in vzajemnega, bratovskega sodelovanja državljanov.

Beseda katoliškim delavcem.

70. S posebno očetovsko besedo moramo tu nagovoriti katoliške delavce, mladeniče in može, ki so prejeli v teh težkih časih morda vprav radi svoje možate verske zvestobe, kakor za plačilo, častno, dasi težko poslanstvo. Pod vodstvom škofov in duhovnikov naj bi privedli zopet k Cerkvi in Bogu velike množice svojih delavskih bratov, kateri so, žal, odpadli od Boga, iz gneva, da se niti niso pravično upoštevali niti se jim ni dajala čast, ki jim po pravici gre. Katoliški delavci naj tem svojim tova-

rišem, ki so krenili s prave poti, z besedami in zgledi dopovedo, da goji Cerkev nežno materinsko ljubezen do vseh, ki se trudijo z delom ali trpe in da ni ne v preteklosti in ne bo v bodočnosti nikdar zanemarila svoje dolžnosti, da jih kot svoje sinove brani. Ker je treba to apostolsko delo opravljati po rudnikih, tovarnah, ladjedelnicah, in sploh povsod, kjer so zaposleni delavci, in zahteva časih žrtev, naj se katoliški delavci spominjajo, da je dal Jezus Kristus ne le zgled dela, temveč tudi trpljenja.

Potreba sloge.

71. Vse sinove Cerkve in Naše kateregakoli stanu ali naroda, kate-rekoli skupine, religiozne ali laiške, zopet in zopet nujno opominjamo, naj bodo, kar le moči, složni. Že večkrat so Naše srce z boleščjo napolnili prep-iri med katoličani, ki nastanejo dostikrat iz praznih vzrokov, a imajo neredko žalostne posledice, ko se bore med seboj sinovi iste matere Cer-kve. Tako dobe prevratni ljudje, ki jih sicer ni toliko, usodno priliko, da te prepire nete in dosežejo to, česar si tako žele, da namreč katoličane druge proti drugim nahujskajo. Dasi se bo zdel komu, ki dogodke naših časov le površno motri, ta Naš opomin nepotreben, ga vendar ponovimo radi njih, ki ga niso razumeli ali ga niso hoteli razumeti. Tisti, ki nete prepire med katoličani, si nalagajo strašno odgovornost pred Bogom in Cerkvijo.

Poziv vsem, ki verujejo v Boga.

72. Da se odbije ta sila, ki skuša z njo »moč teme« iztrgati Boga iz človeških src, zares upamo, da se bodo s kristjani na složno delo združili vsi — in teh je velika večina ljudi — ki verujejo v Boga in ga molijo. Po-novimo torej, kar smo pisali pred petimi leti v okrožnici »Caritate Christi« in jih kličemo, naj bi tudi oni, vsak po svojih močeh, iskreno sodelovali, da bi se ta strašna nevarnost, ki grozi človeštvu, odvrnila. Zakaj — kakor smo takrat dejali — »ker se mora vsaka človeška avtoriteta opirati na božjo idejo kot trdno podlago vsakega družabnega reda, morajo vsi, ki nočejo prevrata in razkroja vsega reda in vseh zakonov, resno sodelovati, da sovražniki vere svojih naklepov, ki jih tako glasno javno proglašajo, ne bodo mogli izvesti« (okrožnica »Caritate Christi«, 3. maja 1932: AAS zv. XXIV, 1932, str. 184).

Dolžnosti krščanskih držav.

Pomoč Cerkvi.

73. Razložili smo doslej, častiti bratje, izrečno in določeno, nauk in življenje obsegajočo nalogo, ki jo je Cerkev prejela od svojega Ustanovi-telja, namreč da prepoji človeško družbo s krščanskim duhom in da po-sebej v naši dobi odbije naklepe komunizma, in smo pozvali na sodelo-vanje vse vrste ljudi. Pri tej nalogi mora sodelovati tudi država in dati Cerkvi svojo pomoč, kajpada z vnanjimi sredstvi, ker le takšna država ima, ki pa bodo vendar v prvi vrsti dušam v korist.

74. Države naj torej z resnimi in premišljenimi ukrepi preprečujejo, da se ne bodo zločeste ateistične zmote, ki so poguba vsakemu človeškemu sožitju, razširile tudi med njihovimi narodi, saj je brez božje avtoritete vsaka človeška avtoriteta in brez božjega imena vsaka človeška prisega brez moči. Naj ponovimo, kar smo že večkrat s poudarkom rekli, zlasti pa v okrožnici »Caritate Christi«: »Kako naj bodo možne zveze med ljudmi, odkod naj dobivajo moč pogodbe, če ni vesti, če ni vere v Boga, če ni božjega strahu? Brez te podlage nimajo npravni zakoni nobene moči in

mora vse, morda stopnjema, a nujno propasti, narodi, rodbine, države in človeška kultura sploh» (Okrožnica »Caritate Christi«, 3. maja 1932: AAS, zv. XXIV, str. 190).

Skrb za občo blaginjo.

75. Poleg tega morajo države posebno skrbeti, da bo državljanom na razpolago dosti življenjskih potrebščin, zakaj če teh ni, mora država, četudi je sicer prav urejena, propasti; potem da bodo imeli vsi delo, zlasti pa družinski očetje in mladeniči. Da bodo države to dosegle, morajo pripraviti imovite sloje do tega, da bodo radi obče blaginje prevzeli nase potrebna bremena, saj, če tega nočejo, ne bodo v nevarnosti samo države, temveč tudi oni sami. Seveda morajo ti ukrepi zadeti res tiste, ki so bogati in ki svoje bogastvo dan za dnem v veliko škodo drugih množe.

Dobra in trezna uprava.

76. Upravljanje države, ki bo treba o njem kdaj dajati odgovor Bogu in družbi, mora biti tako modro in tako trezno, da bo za vzor vsem državljanom. Zlasti dandanes, če kdaj, ko težka gospodarska stiska tlači vse narode, morajo tisti, ki upravljajo bogate sklade, pridobljene s trdom in znojem tolikernih državljanov, imeti pred očmi le občo korist, ki jo morajo, kolikor jim je mogoče, pospeševati. Javni uradniki in uslužbenci naj po vesti marljivo in nesebično izpolnjujejo svoje dolžnosti po zgledu tistih slavnih mož iz starih časov in naših dni, ki so se z delom in trdom vse žrtvovali za blaginjo domovine. V odnosih narodov naj se odpravijo čim prej tiste umetne ovire gospodarskega življenja, ki jim je vzrok medsebojno nezaupanje in sovraštvo, saj so vsi narodi ena božja družina.

Svobodo Cerkvi!

77. Države naj tudi dajo Cerkvi svobodo, da bo mogla vršiti svoje božje zvanje v blagor dušam, če hočejo tudi na ta način pomagati, da se rešijo narodi iz strašne vihre naših dni. Po pravici kliče naša doba vsepovsod duhovne sile na pomoč, saj je prvi vir zla, ki gre proti njemu boj, duhovnega značaja, žalostni brezbožni komunizem izvira namreč z neko nujno iz blodnih načel. Med vsemi duhovnimi silami, ki so zmožne buditi religioznost in vzgajati nramnost, je pa brez dvoma katoliška Cerkev prva, zato sama blaginja človeštva zahteva, da se ne ovira vpliv in dejavnost katoliške Cerkve.

78. Kdor dela drugače in hoče doseči namen z zgolj gospodarskimi in političnimi sredstvi, bo zagazil brez dvoma v zelo nevarno zmoto. Zakaj če se izganja vera iz šol, iz vzgoje mladine, iz javnega življenja, če se služabniki katoliške Cerkve in sveti obredi prezirajo, ali se ne pospešujejo vprav s tem tista načela materializma, ki se je iz njih porodil komunizem? In zares ne more nobena človeška oblast, naj bo še tako dobro urejena, nobeni pozemeljski vzori, naj bodo še tako vzvišeni in lepi, udržati takega razbrzdanega gibanja, ki izhaja vprav iz prevelikega pohlepa po svetnih dobrinah.

79. Upamo, da bodo tisti, ki je v njih rokah usoda narodov, spoznali skrajno nevarnost, ki preti dandanes vsem, in se zavedali bolj in bolj, da je njih dolžnost, ne ovirati Cerkve v nje poslanstvu, tem bolj, ker prav s tem, da si Cerkev prizadeva doseči ljudem večno srečo, pridobiva tudi in povečuje njih pravo časno srečo na zemlji.

Ožetovski opomin njim, ki so zašli.

80. Preden pa končamo to okrožnico, želimo nagovoriti še tiste sinove, ki so že bedno okuženi s komunizmom ali pa blizu tega, da se

okužijo. Kakor prisrčno prosimo nje, naj poslušajo besede ljubečega očeta, tako pa tudi goreče prosimo Boga, naj jih razsvetli in odvrne s spolzke poti, ki vodi v žalostno pogubo, in da spoznajo in priznajo Jezusa Kristusa, edinega Odrešenika človeškega rodu: »Zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano, da bi se mogli v njem zveličati« (Apd 4, 12).

Sklep.

Sv. Jožef vzor in zavetnik.

81. Da pa bi pospešili vsem tako zaželeni Kristusov mir v Kristusovem kraljestvu (prim. okrožnico »Ubi arcano«, 23. dec. 1922: ASS, zv. XIV., str. 691) izročamo delo Cerkve proti brezbožnemu komunizmu varstvu sv. Jožefa, mogočnega zavetnika katoliške Cerkve. Saj je bil sv. Jožef sam delavskega stanu in je z nazaretsko družino, ki mu je bila izročena in ki ji je bil skrben poglavar, izkusil vse težave uboštva. Njegovi skrbi je bilo izročeno božje Dete, ko je poslal Herod svoje krvnike, da bi ga umorili. Z zvestim in marljivim izpolnjevanjem vsakdanjih opravil je zgled vsem, ki si morajo z delom svojih rok služiti kruh; kot pravičen mož, kakor ga po pravici imenuje sveto pismo, je svetel vzor tiste krščanske pravičnosti, ki mora prestvariti vse socialno življenje.

82. Z očmi, povzdignjenimi proti nebesom in okrepljenimi z močjo vere zremo tako rekoč »nova nebesa« in »novo zemljo« (2 Pet 3, 13; prim. Iz 65, 17; 66, 22; Raz 21, 1), ki govori o njih Naš prvi prednik sv. Peter. Ko pa vse, kar obetajo lažnivi preroki zmot za to smrtno življenje, po tolikem prelivanju krvi in po tolikem trpljenju gine, se glasi z nebes kakor prelep spev, kar je obljubil božji Zveličar v Razodetju: »Glej, vse delam novo« (Raz 21, 5).

Naj na koncu le še povzdignemo roke in vam, častiti bratje, vsem duhovnikom in vsemu ljudstvu, ki vam je izročeno, in tako vsej veliki družini katoličanov podelimo apostolski blagoslov.

Dano v Rimu pri svetem Petru 19. marca, na praznik sv. Jožefa, zavetnika vesoljne Cerkve, 1. 1937 v 16. letu Našega vladanja.

Papež Pij XI.

22.

Okrožnica papeža Pija XI.

„Mit brennender Sorge“

o položaju katoliške Cerkve na Nemškem.

Papež Pij XI.

vsem častitljivim bratom nadškofom in škofom na Nemškem in vsem drugim nadpastirjem, ki žive v miru in občestvu z apostolskim sedežem.

Častitljivi bratje, pozdrav in apostolski blagoslov!

S pekočo skrbjo in vedno večjim strmenjem opazujemo že nekaj časa križevi pot Cerkve in naraščajočo stisko njenih spoznavalcev in spoznavalk, ki so ji v mišljenju in dejanju ostali zvesti sredi one zemlje in

naroda, katerima je nekoč sv. Bonifacij prinesel svetlo in veselo oznanilo o Kristusu in božjem kraljestvu.

Naše skrbi ni nič pomanjšalo to, kar so Nam po resnici in dolžnosti poročali zastopniki prečastitega episkopata, ki so Nas obiskali na Naši bolniški postelji. Poleg mnogih tolažljivih in spodbudnih reči, ki so Nam jih iz spoznavskega boja svojih vernikov povedali, niso pri vsi ljubezni do naroda in domovine in pri vsem prizadevanju za nepristransko sodbo mogli zamolčati tudi veliko bridkega in hudega. Ko smo njihovo poročilo čuli, smo lahko v pristrčni hvaležnosti do Boga dejali z apostolom ljubezni: »Večjega veselja nimam kakor to, da slišim, da moji otroci žive po resnici.« (3 Jan 4.) Prostodušnost, kakršna se spodobi Naši odgovornosti polni službi, ter volja, da Vam in vsemu krščanskemu svetu z vso resnobo razkrijemo, kakšna je dejanska resničnost, pa Nas silita tudi, da postavimo: Večje skrbi, grenkejša pastirske bolečine nimamo kakor to, če slišimo, da so mnogi zapustili pot resnice (Prim. 2 Petr 2, 2). —

1. Konkordat.

Častitljivi bratje! Ko smo poleti 1933 začeli s pogajanjem za konkordat, ki Nam jih je bila nemška vlada v zvezi z nekim že več let starim prejšnjim načrtom ponudila, in smo ta pogajanja s slovesno pogodbo v Vas vseh zadovoljstvo završili, Nas je vodila dolžna skrbnost za prostost zveličavnega poslanstva Cerkve v Nemčiji in za blagor nji izročenih duš — pa tudi odkritosrčna želja, da bi izdatno pospeševali mirni nadaljnji razvoj in blagostanje nemškega naroda. Vkljub velikim pomislekom smo se zato takrat z neko silo odločili, da Svojega privoljenja ne odrečemo. Hoteli smo Svojim zvestim sinovom in hčeram na Nemškem, kolikor je le po človeško mogoče, prihraniti napetosti in težave, ki jih je bilo sicer pod tedanjimi razmerami z vso gotovostjo pričakovati. Hoteli smo vsem pokazati z dejanjem, da iščemo samo Kristusa in to, kar je Kristusovega, in da mati Cerkev nikomur ne odteguje svoje mirovne roke, kdor je sam ne odbija od sebe. Če mirovno drevo, ki smo ga Mi z najčistejšim namenom zasadili v nemško zemljo, ni obrodilo sadov, ki smo jih za Vaš narod želeli, ne bo pač nihče na celem svetu, ki ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, danes še mogel reči, da je temu kriva Cerkev in njen poglavar. Izkušnje preteklih let objašnjujejo odgovornost in razkrivajo naklepe, ki od vsega začetka niso imeli drugega namena nego boj na uničenje. V brazde, kamor smo se Mi trudili posejati seme odkritosrčnega miru, so metali drugi — kakor sovražni človek v evangeliju (Mt 13, 25) — ljuljko nezaupanja, nemira, srda, obrekovanja, skrivnega in javnega, iz tisoč virov vzdrževanega in z vsemi sredstvi delujočega načelnega sovraštva do Kristusa in njegove Cerkve. Ti in samo ti in njihovi tihi in glasni zavetniki so odgovorni za to, da so se na nemškem nebu namesto mavrice miru prikazali viharne oblaki razdevajočih verskih bojev.

Mi, častitljivi bratje, se nismo nikoli trudili kazati odgovornim voditeljem Vaših dežel na posledice, ki nujno morajo priti, če se dopuščajo ali celo podpirajo taki tokovi. Mi smo vse storili, da branimo svetost slovesno dane besede, neporušnost svobodno prevzetih obveznosti nasproti naukom in dejanjem, ki morajo — če se uradno priznavajo — umoriti vsako zaupanje in pripraviti ob notranjo veljavo vsako, tudi v prihodnosti dano besedo. Ko bo prišel čas, da bomo ta svoja prizadevanja lahko razgrnili pred celim svetom, bodo vsi dobromisleči vedeli, kje je iskati branilcev miru in kje rušilcev miru. Vsak, kdor je ohranil v svoji duši le malo smisla za resnico in v svojem srcu le senco čuta za pravico,

bo moral priznati, da je bila v teh težkih in dogodkov polnih letih po konkordatu vsaka Naša beseda in vsako Naše dejanje polno zvestobe do sklenjenih pogodb. Strmeč in z obsodbo v srcu pa bo moral tudi ugotoviti, kako so imeli na drugi strani kakor za neko nezapisano postavbo to, da pogodbe po svoje razlagajo, se jih ogibljejo, jih preluknjavajo in slednjič bolj ali manj očitno prelamljajo.

Mi smo vkljub vsemu ohranili mirno kri — ne zaradi kakih zemeljskih koristi ali celo iz napačne slabosti, marveč samo zato, ker nismo hoteli z ljuljko izrvati tudi dragocene rasti; ker nismo hoteli prej izreči javne sodbe, preden bi bili duhovi tako daleč, da uvidijo njeno neizbežnost; ker nismo hoteli končnoveljavno zanikati pogodbene zvestobe drugih, dokler ne bi železna resničnost raztrgala krinke, s katero se je znalo in se zna po premišljenem načrtu maskirati napad na Cerkev. Tudi danes še, ko očitni boj proti verski šoli, zajamčeni v konkordatu, in uničena volilna svoboda teh, ki imajo pravico katoliško vzgajati, kažeta, kako pretresljivo resen je položaj na bistveno važnem polju Cerkve in kako brezprimerna je dušna stiska vernikov — Nam svetuje očetovska skrb za duše, da ne pustimo v nemar morebitnega, čeprav majhnega upanja, da se druga stran povrne k pogodbeni zvestobi in k sporazumu, za katerega moremo odgovarjati. Na prošnje prečastitega episkopata tudi v prihodnje ne bomo nehali braniti kršenega prava pred voditelji Vašega naroda in se — neglede na trenutni uspeh ali neuspeh — sledeč samo Svoji vesti in Svojemu najvišjemu pastirskemu zvanju, ustavljati tisti miselnosti, ki izkuša s pismom ustanovljeni pravici z odkrito ali prikrito silo zaviti vrat.

Namen pričujoče okrožnice, častitljivi bratje, pa je drug. Kakor ste Nas Vi v Naši bolezni prišli ljubeznivo obiskat, tako prihajamo Mi danes k Vam in po Vas h katoliškim vernikom Nemčije, ki so — kakor vsi trpeči in stiskani otroci — srcu skupnega očeta posebno blizu. V tej uri, ko se njihova vera v ognju bridkosti in skritega in javnega preganjanja preizkuša kakor pristno zlato; ko so obdani od tisoč načinov organiziranega omejevanja verske svobode; ko jim manjka zvestega pouka v resnici in neovirane priložnosti, da bi resnico branili — imajo dvojno pravico do tega, da jim izpregovori besedo resnice in moči on, čigar prvemu predniku je veljal veliki Gospodov stavek: »Jaz pa sem prosil zate, da ne opeša tvoja vera, in ti zopet potrdi svoje brate.« (Lk 22, 32.) —

2. Prava vera v Boga.

Pazite, častitljivi bratje, da bo v nemških deželah predvsem ohranjena čista in nepokvarjena vera v Boga, ki je prva in nenadomestljiva podlaga vsake vere. Bogoveren ni ta, kdor besedo »Bog« govorniško izreka, marveč ta, ki s to vzvišeno besedo druži pravi in Boga vredni pojem. Kdor v meglenem vseboštvu (panteizmu) Boga stavi v eno vrsto s svetovjem, Boga v svet in svet v Boga izpreminja, ta ne spada med tiste, ki v Boga verujejo. Kdor po starogermanskem, predkrščanskem pojmovanju — kakor pravijo — temno, brezosebno usodo deva na mesto osebnega Boga, taji božjo modrost in previdnost, ki »z močjo sega od kraja do kraja (sveta) in vse prijetno urejuje« (Modr 8, 1). Tak ne more zahtevati, da ga prištevamo med bogovernike. Kdor pleme (raso) ali narod ali državo ali državno obliko ali nosilce državne oblasti ali druge temeljne vrednote človeškega občestva — ki zavzemajo v zemeljskem redu bistveno in spoštovanja vredno mesto — iz njihove zemeljske vrednostne vrste izloči, jih za najvišje merilo vseh, tudi verskih vrednot naredi in jih po pogansko obožuje, ta preobrača in potvarja oni

red stvari, ki ga je Bog naredil in Bog zapovedal. Tak je daleč strani od prave vere v Boga in od življenjskega nazora, ki tej veri odgovarja.

Pazite, častitljivi bratje, kako se v besedi in pismu trikrat sveto Ime božje čedalje bolj zlorablja v brezmiselno zaznamovanje kake bolj ali manj svojevoljne stvarbe človeškega iskanja in hlepenja. Delujte na to, da bodo Vaši verniki tako zmoto čuječe zavrgli, kakor to zasluži. Naš Bog je osebni, nadčloveški, vsemogočni, neskončno popolni Bog, eden v treh osebah, triosebni v enem božjem bistvu, Stvarnik vseh ustvarjenih reči, Gospod in Kralj in zadnji Dopolnjevalec svetovne zgodovine, ki ne trpi in ne more trpeti poleg sebe drugih bogov.

Ta Bog je v svoji najvišji oblasti dal svoje zapovedi, ki niso odvisne od časa in kraja, od dežele in plemena. Kakor sveti božje sonce na vse, ki so po božji podobi ustvarjeni, tako tudi njegova postava ne pozna ne predpravice ne izjem. Vladarji in podložniki, kronani in nekronani, visoki in nizki, bogati in ubogi morajo biti pokorni njegovi besedi. Kot edini Stvarnik ima Bog edini pravico zahtevati pokorščino od vseh, naj bodo to posamezniki ali kakršnekoli družbe. In to pokorščino so mu vsi dolžni v življenju pòvsod, kjer se morajo pravna vprašanja ujemati z božjim zakonom in tako človeške spremenljive naredbe zlagati z nespremenljivimi naredbami božjimi.

Samo površni duhovi morejo pasti v zmoto, da govore o nekem narodnem (nacionalnem) bogu, o narodni (nacionalni) veri, in da blazno poizkušajo Boga, Stvarnika sveta, Kralja in Postavodajalca vseh narodov, pred čigar veličino so narodi majhni kakor kaplje v vedru vode (Iz 40, 15), utesniti v meje enega ljudstva, ga zapreti v krvne žile posameznega plemena (rase). Škofje Cerkve Kristusove, »postavljeni za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga« (Hebr 5, 1), morajo budno gledati, da se take pogubne zmote, ki jim po navadi slede še pogubnejša dejanja, med verniki ne vkoreninijo. Njihova sveta služba jim nalaga dolžnost storiti vse, kar je v njihovi moči, da se zapovedi božje kot neobhodni temelj pravno urejenega zasebnega in javnega življenja spoštujejo in izpolnjujejo, da se vladarske pravice božje, Ime in beseda božja ne oskrunjajo (Tit 2, 5); da bogokletja — v besedi, pismu in sliki tačas številna kakor pesek ob morju — umolknejo; da nasproti ključavnemu uporništvu bogotajcev, sramotilcev in sovražnikov božjih nikoli ne odneha pravna molitev vernikov, ki se uro za uro kakor kadilo dviga pred Najvišjega in zadržuje njegovo, h kaznovanju dvignjeno roko.

Zahvalimo se Vam, častitljivi bratje, Vašim duhovnikom in vsem vernikom, ki so izpolnjevati in izpolnjujejo svojo krščansko dolžnost s tem, da so branili in branijo božje vladarske pravice pred napadov gladnim, od vplivne strani žalibog! podpiranim novim poganstvom. Ta zahvala je dvakrat prisrčna in z vsem priznanjem in občudovanjem združena za tiste, ki so bili vredni spoznani, da pri izvrševanju te svoje dolžnosti prenašajo zaradi Boga tudi zemeljske žrtve in zemeljsko bridkost. —

3. Prava vera v Kristusa.

Vera v Boga pa ne bo ostala dolgo čista in nepokvarjena, če je ne podpira vera v Kristusa. »Nihče ne pozna Sina kakor le Oče, in nihče ne pozna Očeta kakor le Sin in komur hoče Sin razodeti.« (Mt 11, 27.) »To pa je večno življenje, da poznaš tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.« (Jan 17, 3.) Nihče torej ne sme reči: Jaz sem bogoveren, to mi je vere dovolj. Beseda Odrešenikova ne pozna takih izgovorov. »Kdorkoli taii Sina, tudi Očeta nima; kdor priznava Sina, ima tudi Očeta.« (1 Jan 2, 23.)

V Jezusu Kristusu, učlovečenem Sinu božjem, se je prikazala polnost božjega razodetja. »Mnogokrat in na mnogotere načine je nekdanj Bog govoril očetom po prerokih, slednjič, te dni (v polnosti časov), nam je govoril po Sinu.« (Hebr. 1, 1—2.) Svete knjige Stare Zaveze so čisto božja beseda, organski del njegovega razodetja. Ker se je razodetje razvijalo postopoma, leži na njih še somrak pripravljavne dobe na polni sončni dan odrešenja. Kakor pri zgodovinskih in zakonskih knjigah že ne more drugače biti, so v mnogih posameznostih ogledalo človeške nepopolnosti, slabosti in grešnosti. Poleg neizmerno mnogo visokih in plemenitih reči, pripovedujejo tudi o pozunanjenosti in posvetnosti, v katero je vedno zopet padalo izraelsko ljudstvo, ki je bilo v Stari Zavezi nosilec božjih razodetij in obljub. Toda vsakemu očesu, ki ni zaslepljeno od predsodkov in strasti, bo pri človeških pomanjkljivostih, o katerih pripoveduje svetopisemska zgodovina, tembolj sijala nasproti božja luč zveličavnega božjega vodstva, ki slavno zmaguje nad vsemi pogrškimi in grehi. Prav na takem, večkrat temnem ozadju vodi božja zveličavna vzgoja pogosto k razgledom, ki kažejo pot, svare, pretresajo, dvigajo in osrečujejo obenem. Samo slepota in napuh lahko zapirata oči pred zveličavno-vzgojnimi zakladi, ki jih hrani v sebi Stara Zaveza. Kdor hoče, naj se svetopisemska zgodovina in modrost Stare Zaveze prežene iz cerkve in šole, ta sramoti božjo besedo, sramoti zveličavni načrt Vsemogočnega, razsoja z ozkim in omejenim človeškim razumom božje namere v svetovni zgodovini. Tak je zatajil vero v resničnega Kristusa, ki se nam je prikazal v človeškem mesu, ki je človeško naravo privzel od ljudstva, katero naj bi ga na križ pribilo. Tak stoji brez razumevanja pred svetovno dramo Sina božjega, ki je dejanju teh, ki so ga križali, postavil nasproti višjeduhovniško božje dejanje odrešilne smrti in je tako Staro Zavezo v Novi Zavezi dopolnil, dokončal in povišal.

V evangeliju Jezusa Kristusa je doseglo razodetje svoj višek, svojo dokončno veljavo, in je obvezno za zmerom. To razodetje ne pozna nobenih dostavkov od človeške roke, še celo pa ne pozna nobenega nadomestila in nobene izmenjave s svojevoljnimi »razodetji«, ki bi jih hoteli gotovi govorniki naših dni izvajati iz tako imenovanega mitusa (bajke) o krvi in rasi. Odkar je Kristus Maziljenec delo odrešenja dovršil, oblast greha strl in nam zaslužil milost, da moremo postati otroci božji — od takrat ni nobeno drugo ime dano ljudem pod nebom, v katerem bi se mogli zveličati, nego Ime Jezus. (Apd 4, 12.) Noben človek — naj bo tudi vtelešena v njem vsa vednost, vsa moč, vsa zunanja oblast te zemlje — ne more položiti drugega temelja kakor tega, ki je že položen v Kristusu (1 Kor 3, 11). Kdor bi bogoskrunsko zatajil kakor prepad zijačoe bistvene razlike med Bogom in stvarjo, med Bogočlovekom in človeškimi otroci, in bi postavil kateregakoli človeka — pa naj bi bil tudi največji vseh časov — poleg Kristusa, ali bi ga postavil celo nad Njega in proti Njemu, ta naj ve, da je lažiprerok, o katerem velja pretresljiva beseda Svetega Pisma: »On, ki v nebesih prebiva, se jim smeje!« (Ps 2, 4.) —

4. Prava vera v Cerkev.

Vera v Kristusa se ne bo ohranila čista in nepopačena, če je ne podpira in vsestransko ne goji vera v Cerkev, »steber in temelj resnice« (1 Tim 3, 15). Kristus sam, nad vse češčeni Bog na vekomaj, je ta steber vere postavil. Njegova zapoved, Cerkev poslušati (Mt 18, 17), v njenih besedah in zapovedih njegove lastne besede in zapovedi slišati (Lk 10, 16), velja za ljudi vseh časov in vseh delov sveta. Od Kristusa ustanovljena Cerkev je ena sama — za vse narode in ljudstva. Pod njeno kupolo, ki se

kakor božji nébes pnè nad celim svetom, je prostor in dom za vse rodove in jezike, je kraj, kjer se lahko razvijajo vse osobitosti, odlike, naloge in zvanja, ki jih je položil Stvarnik in Odrešenik v posamezne ljudi ali v cela ljudska občestva. Materinsko srce Cerkve je široko in veliko dovolj, da gleda v bogohótenem razvoju takih posebnih lastnosti in posebnih darov bolj bogastvo raznolikosti nego nevarnost za razcepljenost. Cerkev se veseli duhovne višine posameznikov in narodov. V njihovih pristnih uspehih gleda z materinsko radostjo in materinskim ponosom sadove vzgoje in napredka, ki jih blagoslavlja in pospešuje, kjerkoli le po vesti more. Toda ve pa tudi, da so tej svobodi potegnjene meje z veličastvom božjega ukaza, ki je hotel in ustanovil to Cerkev v vseh bistvenih rečeh kot nerazdružljivo enoto. Kdor se dotakne te enotnosti in nerazdružljivosti, ta sname nevesti Kristusovi z glave zlati venec, s katerim jo je ovenčal Bog sam. Tak popravlja in preoblikuje njeno na večnih temeljih počivajočo božjo zidavo po zidarjih, ki jim Oče v nebesih ni dal gradbenega pooblaščenja.

Božje poslanstvo Cerkve, ki deluje med ljudmi in mora po ljudeh delovati, lahko na žalost potemni marsikaj človeškega, da, preveč človeškega, kar se v teku časa zmerom in zmerom zopet pokazuje kakor plevel med pšenico v kraljestvu božjem. Kdor pozna Zveličarjevo besedo o pohujšanju in pohujševalcih, ve, kako mora soditi Cerkev in vsak posameznik o tem, kar je bilo greh in je greh. Če bi pa kdo pri tem obsodbe vrednem nesoglasju med vero in življenjem, med besedo in dejanjem, med zunanjim vedenjem in notranjim mišljenjem posameznikov — pa naj bi jih bilo tudi mnogo — pozabil ali celo vedoma zamolčal vso množino pristnega teženja po čednosti, požrtvovalnega duha, bratovske ljubezni, junaškega napora za svetost — bi tak razodeval obžalovanja vredno slepoto in krivičnost. In če se potlej jasno vidi, da trdega merila, s katerim meri osovraženo Cerkev, več ne pozna v hipu, ko gre za drugovrstna občestva, ki so njegovemu čustvovanju ali pa njegovi koristi bližja: tedaj pokaže tak človek, da je v svoji skrbi za omadeževano brezgrešnost — kakor pravi — soroden z onimi ljudmi, ki po rezki besedi Odrešenikovi vidijo pazder v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne vidijo. Dasiravno pa niso čisti nameni tistih, ki se bavijo s človeškimi slabostmi v Cerkvi nekako iz poklica, če ne celo iz nizke dobičkaželjnosti, in dasi je oblast cerkvenih služabnikov iz božjega naročja, ne pa da bi bila odvisna od njihove človeške in npravne višine — vendar noben čas in noben posamezen človek in nobeno občestvo ne sme prezreti dolžnosti, da si pošteno izprašuje vest, se neizprosno očiščuje in vsestransko prenavlja v mišljenju in dejanju. V Svoji okrožnici o duhovništvu, v Svojih pismih o Katoliški akciji smo rofeč in z nujno silo opozarjali, da so vsi udje Cerkve, posebno še vsi duhovniki, redovniki in laiški apostoli sveto dolžni, soraviti vero in življenje v tisti sklad, ki ga terja božji zakon in se ga Cerkev nikoli ni utrudila poudarjati. In tudi danes z globoko resnobo ponavljamo: Ni zadosti, biti ud Cerkve Kristusove. Treba je biti živ ud — v duhu in resnici. To pa so le tisti, ki so v Gospodovi milosti in stanovitno hodijo v njegovi pričujočnosti — nedolžni ali pa odkritosrčno in deiansko spokorjeni. Če je apostol narodov, »izvoljena posoda«, svoje telo bičal in zatajeval, da ne bi bil sam zavržen, ko je pridigal drugim (1 Kor 9, 27), ali je za ostale, katerim je izročena skrb za ôhranjenje in množenje božjega kraljestva, mogoča druga pot nego ta, da z apostolatom družijo samoposvečenje? Le tako bomo današnjemu človeštvu in zlasti nasprotnikom Cerkve pokazali, da se sol zemlje in kvas krščanstva nista izpridila. marveč, da sta še sposobna in pripravljena današnjim ljudem, ki so vsi

omoteni od dvomov in zmot, od brezbržnosti in duševne onemoglosti, od verske trudnosti in bogooddaljenosti, dati tisto duhovno prenovljenje in pomlajenje, ki ga niso bili — ali priznajo, ali ne priznajo — nikoli bolj potrebni kakor danes. Krščanstvo, ki bo vsak njegov član pazil nase; ki bo sleklo vse, kar je samo zunanega in posvetnega; ki bo imelo za resnobo zapovedi božje in cerkvene; ki se bo izkazovalo v božji in dejanski ljubezni do bližnjega — bo moglo in moralo biti vzor in vodnik v koreninah bolnemu svetu, ki išče, kam bi se naslonil in kdo bi mu pokazal pravo pot — ali pa bo prihrumela nad človeštvo nedopovedljiva nesreča, če ne celo vso domišljijo presegajoča poguba!

Vsaka resnična in trajna obnova (reforma) je izšla končno iz svetišča: od ljudi, ki so bili vžgani in gnani od ljubezni do Boga in bližnjega. Velikodušno pripravljeni odzvati se vsakemu božjemu klicu in ga najprej v sebi uresničiti, so v ponižnosti in samozavesti svojega zvanja postali svetilniki in obnovitelji svoje dobe. Kjer obnovitvena gorečnost ni bila rojena iz čistega naročja osebne nedotaknjenosti, marveč je bila izraz in izbruh strastvenosti — je zmedla, namesto da bi razjasnila; je podrla, namesto da bi pozidala; je bila neredkokrat začetek zmotnih poti, ki so bile usodnejše nego one škode, ki jih je hotela, ali je vsaj rekla, da jih hoče popraviti. Gotovo, Duh božji veje, kjer hoče. (Jan 3, 8). Lahko si iz kamnov obudi ljudi, ki bodo pripravljali poti njegovim namenom (Mt 3, 9; Lk 3, 8). Izbira si orodja svoje volje po svojih načrtih, ne po človeških. Toda On, ki je Cerkev ustanovil in jo je v binkoštnem viharju poklical v življenje, On ne podira temeljnih skladov zveličavne stavbe, ki jo je hotel imeti. Kdor je gnan od božjega Duha, ima sam po sebi primerno notranje in zunanje spoštovanje do Cerkve, ki je plemeniti sad križevega drevesa, binkoštno darilo božjega Duha svetu, potrebnemu vodstva.

V Vaših deželah, častiljivi bratje, se v vedno močnejšem zboru oglašajo glasovi, ki pozivajo k izstopu iz Cerkve. Med vodilnimi glasniki so večkrat osebe, ki izkušajo s svojim uradnim stališčem zbujati vtis, kakor da bi bil tak izstop iz Cerkve in ž njim zvezana nezvestoba do Kristusa Kralja posebno prepričevalen in zaslužen način izpovedati zvestobo sedanji državi. S prikritimi in vidnimi nasilnimi naredbami, pretinjami, napovedmi gospodarskih, stanovskih, družabnih in drugih škod se izvaja na versko zvestobo katoličanov in posebno na gotove vrste katoliških uradnikov pritisk, ki je prav tako protipraven kakor človeka nevreden. Vse Naše očetovsko sočustvovanje in globoko pomilovanje je s temi, ki morajo svojo zvestobo do Kristusa in Cerkve tako drago plačevati. Toda tukaj smo pač tako daleč, da gre za zadnje in najvišje, za rešitev ali pogubo, in zato je verniku pot junaškega poguma edina pot zveličanja. Če se mu približa izkušnjavec ali zatiravec z Judeževim nasvetom, naj zapusti Cerkev, ga mora — tudi če stane to težkih zemeljskih žrtev — zavrnil le z besedo Odrešenikovo: »Poberi se, satan, zakaj pisano je: Gospoda svojega Boga, moli in njemu samemu služi!» (Mt 4, 10; Lk 4, 8.) Cerkvi pa bo govoril: Ti moja mati od dni mojega otroštva, moja tolažnica v življenju, moja priprošnica v smrti — naj obliči jezik na mojem nébesu, če bom zavoljo zemeljskih vab in groženj izdal svojo krstno obljubo. Njim pa, ki mislijo, da lahko pri zunanjem izstopu iz Cerkve ostanejo v srcu Cerkvi zvesti, velja Zveličarjevo resnobno svarilo: »Kdor mene zataji pred ljudmi, tega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, kateri je v nebesih.« (Lk 12, 9.)

5. Prava vera v papeštvo.

Vera v Cerkev se ne bo ohranila čista in nepokvarjena, če je ne bo podpirala vera v prvenstvo rimskega škofa. V tistem hipu, ko je Peter,

prej kot vsi drugi apostoli in učenci, izpovedal vero v Kristusa, Sina živega Boga, je Kristus v plačilo za njegovo vero in njegovo izpoved izpregovoril besedo o sezidanju svoje Cerkve, ene same Cerkve, in to na skalo, ki je Peter. Vera v Kristusa, vera v Cerkev in vera v vrhovno oblast papeževo so torej med seboj v posvečeni zvezi. Prava in postavna oblast je povsod vez edinosti, studenec moči, varstvo zoper razkroj in razcepljenje, poroštvo prihodnosti; v najvišjem in najlepšem smislu pa tam, kjer je, kakor edino pri Cerkvi, taki oblasti obljubljen milostno vodstvo Sv. Duha, njegova nepremagljiva pomoč. Če vas ljudje, ki niti glede vere v Kristusa niso edini, mamijo z neko željeno in vabljivo nemško narodno cerkvijo — vedite, da se s tako cerkvijo taji edina Cerkev Kristusova in zameta ukaz Kristusov, naj se evangelij oznanja po celem svetu, kar more le splošna ali vesoljna Cerkev. Zgodovina drugih narodnih cerkva, njihova duhovna otrpnjenost, njihova vklenjenost in zaslužjenost od zemeljskih oblasti, kaže obupno neplodnost, kateri mora z gotovostjo zapasti vsaka mladika, ki se odloči od trte-Cerkve. Kdor takemu pogubnemu razvoju takoj od vsega začetka čuječe in neizprosno zakliče: Stoj! — ta ne služi samo čistoti Kristusovega nauka, marveč tudi zdravju in življenjski moči svojega naroda. —

6. Ne zamenjavati svetih besed in pojmov!

Posebno pazljivo oko, častitljivi bratje, boste morali imeti za to, da se verskim temeljnim pojmom ne jemlje njihova bistvena vsebina in se ne zamenjavajo v posvetnem smislu.

Razodetje v krščanskem pomenu je božja beseda, govorjena ljudem. To isto besedo rabiti za »prišepetavanje«¹ krvi in rase, za izžarevanje narodove zgodovine, je v vsakem slučaju zmotno. Tak, ponarejen novec ne zasluži, da ga ima verni kristjan v zakladnici svojega besedišča.

Vera je gotova pritrditev temu, kar je Bog razodel in nam po Cerkvi verovati zapoveduje, je »prepričanje o stvareh, ki se ne vidijo«² (Hebr 11, 1). Veselo in ponosno zaupanje v prihodnost naroda, ki je vsakomur drag, pomeni čisto kaj drugega nego vera v krščanskem smislu. Hoteti izigravati eno proti drugemu, zamenjavati eno z drugim in nato zahtevati od prepričanega kristjana, da ima koga za »vernega«³ — je prazno igranje z besedami ali zavedno mešanje pojmov ali pa še kaj hujšega.

Neumrjročnost v krščanskem smislu pomeni, da človek kot osebnost, poedino bitje po zemeljski smrti naprej živi in uživa večno plačilo ali večno kazen. Kdor noče z besedo »neumrjročnost«⁴ povedati drugega, nego da bo s svojim narodom, ki ostane, neko nedoločeno prihodnjo dobo tu na zemlji kolektivno dalje živel, ta izprevrača in potvarja eno temeljnih resnic krščanske vere, maie podstave vsakega verskega svetovnega nazora, ki terjaja v svetu naveni red. Kdor noče biti kristian, naj bi vendar vsaj tudi ne šel za tem, da bogati besedni zaklad svoje nevere z blagom krščanskih pojmov! —

Izvirni greh je dedna, čeprav ne osebna krivda Adamovih potomcev, ki so v njem grešili. (Rim 5, 12.) Izguba milosti in s tem večnega življenja, nagnjenje k hudemu, ki ga mora vsakdo z milostjo, pokoro, bojem, navenim stremlienem zatirati in premagovati. Trpljenje in smrt Sina božiega sta svet odrešila izvirnega greha in večne smrti. Vera v te resnice, ki se jim dandanes sovražniki Kristusovi v Vaši domovini podlo rogaio, je neodtuilliva pravemu krščanstvu.

Križ Kristusov, čeprav je že njegovo ime postalo mnogim ne-spamet in spotika (1 Kor 1, 23), bo kristjanu vedno posvečeno znamenje

odrešenja, zastava npravne veličine in moči. V njegovi senci živimo, v njega poljubu umiramo. Na našem grobu naj stoji kot znanilec naše vere, kot svedok našega upanja, obrnjenega proti večni luči! —

Ponižnost v duhu evangelija in molitev za božjo milostno pomoč sta pač združljivi s samospoštovanjem, samozaupanjem in junaškim duhom. Cerkev Kristusova, ki ima v vseh casih noter do najbližje sedanjosti več spoznavalcev in radovoljnih mučencev nego katerakoli druga duhovna družba, ne potrebuje od novotarjev pouka o junaškem mišljenju in junaških dejanjih. V njihovem plitvem govorjenju o krščanski ponižnosti kot samozametovanju in nečastnem držanju obsoja njihov zoprni napuh samega sebe.

Milost v širšem pomenu se lahko imenuje vse, kar prejme stvar od Stvarnika. Milost v pravem in krščanskem smislu besede pa obsega nadnaravne izkaze božje ljubezni, dobroto in delovanje božje, po katerih nas Bog povzdigne do one najbolj notranje življenske skupnosti s seboj samim, ki jo imenuje Nova zaveza »otročstvo«¹ božje: »Poglejte, kakšno ljubezen nam je izkazal Oče, da se imenujemo in smo otroci božji.« (1 Jan 3, 1.) Odklanjati to nadnaravno povišanje zaradi domnevne posebne nemške bitnosti, je zmota, je javna bojna napoved jedrni krščanski resnici. Staviti v isto vrsto nadnaravno milost z darovi narave, se pravi, posegati v besedni zaklad, ki ga je ustvarila in posvetila vera. Pastirji in cuvarji ljudstva božjega bodo prav storili, če se bodo s čuječnostjo ustavili temu ropu v svetišču in temu delu za zmedo duhov.

7. Nravni nauk in npravni red.

Na pravi in čistoohranjeni veri v Boga temelji npravnost človeštva. Vsi poizkusi premakniti npravni nauk in npravni red s skalnatih tal vere in ju postaviti na lahki pesek človeških norm, vodijo prej ali slej posameznike in občestva v npravno propast. Nespametnež, ki pravi v svojem srcu: Ni Boga, bo hodil po potih npravne izkvarjenosti. (Ps. 13, i nsl.) Število takih nespametnežev, ki si drznejo dandanes ločevati npravnost od vere, je legion. Ne vidijo ali nočejo videti, da se gre v obubožavanje in propadanje, če se jasno in določno izpovedano krščanstvo preganja iz pouka in vzgoje, tako da ne more več sodelovati pri oblikovanju skupnega in javnega življenja. Nobena sila državne oblasti in še tako plemeniti in visoki samo zemeljski vzori ne bodo trajno nadomestili zadnjih in odločilnih nagibov, ki izhajajo iz vere Kristusove. Vzemite ljudem, ki jim nalaga dolžnost velike žrtve, samozatajo v splošni blagor, vzemite jim oporo, katero jim daje to, kar je večnega in božjega, katero jim daje misel na Povračevalca vsega dobrega in Maščevalca vsega hudega — in že se mnogi dolžnosti ne bodo oklepali, marveč bodo pred njo bežali. Natančno izpolnjevanje božjih in cerkvenih zapovedi — te zadnje niso nič drugega nego izvršilne določbe evangeljskih norm — je za vsakega posameznega človeka brezprimerna šola za smotrno samovzgojo, npravno okrepitev in izoblikovanje značaja. Šola, ki terja veliko, pa ne preveč. Dobri Bog, ki kot postavodajalec ukazuje: Stori! — dá s svojo milostjo tudi, da moremo storiti in njegovo voljo izpolniti. Kdor sile, ki tako močno in globoko vplivajo na npravnost, pusti neizkoriščene ali jim celo zavedno zapira pot vsetja, kjer se odgaja narod, ta neopustljivo sodeluje na tem, da narod versko hira. Kdor npravni nauk, ki naj bo zasidran v sveti volji večnega Boga, v njegovih zapovedih, prepušča osebnim, s časovnim tokom menjajočim se človeški misli — ta odpira vratea in vrata razkrajalnim močem. Tako se pričenjajo izdajati večne smernice objektivnega npravnega

nauka za šolanje vesti in žlahtnjenje vseh življenjskih področij in življenjskih razmer. In to je greh nad narodovo prihodnostjo, ki bodo še pozni rodovi morali okušati njegove grenke sadove! —

8. Priznanje naravnega prava.

Usodni znak današnjega časa je, da se ne samo npravni nauk, marveč tudi ustanovitev pravnega življenja in uporabe prava zmerom bolj in bolj oddaljuje od resnične božje vere in razodetih božjih zapovedi. Mislimo tu posebno na takoimenovano naravno pravo, ki ga je Stvarnikov prst sam zapisal v človeško srce (Rim 2, 14 nsl.) in ga tam lahko bere od strasti nezaslepljeni razum. Po zapovedih tega naravnega prava je lahko presoditi vsako pozitivno pravo, naj bo kateregakoli postavodajalca, kakšna je njegova naravna vsebina in dosledno njegova ukazujoča moč in obveznost v vesti. Človeške postave, ki so v nerazrešljivem nasprotju z naravnim pravom, so od vsega svojega početka bolne tako, da jih nobeno prisilno sredstvo, nobeno zunanje moranje ozdraviti ne more. S tem merilom je treba meriti tudi načelo: »Prav je, kar je ljudstvu koristno.« Sicer je mogoče dati temu stavku veljaven pomen, če namreč dopustimo, da to, kar je npravno nedovoljeno, nikoli ne more biti v resnični ljudski blagor. Vendar je že staro poganstvo uvidelo, da je stavek popolnoma resničen pravzaprav le, če ga obrnemo in rečemo: »Nič ni koristno, če ni obenem npravno dobro; in ne, ker je koristno, je npravno dobro, marveč, ker je npravno dobro, je tudi koristno.« (Cicero, De officiis 3, 30.) Brez tega npravnega pravila bi pomenilo ono načelo v meddržavnem življenju večno vojsko med različnimi narodi. V notranjdržavnem življenju taji, ker meša koristnost in npravnost, temeljno resnico, da ima človek kot osebnost od Boga podarjene pravice, v katere ne sme posegati družba, da bi jih zanižala, odpravila ali opuščavila. Zametovalci te resnice ne pomislijo, da je treba pravi občni blagor poiskati in spoznati v človeški naravi, v kolikor je harmonično uravnovešena med osebnim pravom in družabno vezanostjo, in pa v namenu družbe, določenem po taisti človeški naravi. Družbo je Stvarnik hotel imeti za sredstvo k popolnemu razvoju osebnih in skupnih zmožnosti, ki naj jih posamezni človek uporablja v svojo in drugih korist tako, da zdaj on drugim daje, zdaj drugi dajejo njemu. Tudi one obsežnejše in višje vrednote, ki jih ne more uresničiti posameznik, marveč le družba, so navsezadnje od Stvarnika hotene zaradi človeka, k njegovemu naravnemu in nadnaravnemu razvoju in dovršenju. Ta red razdreti, se pravi, razmajati stebre, na katerih počiva družba in ogrožati mir, varnost in sam obstoj družbe.

Verni človek ima neizgubljivo pravico, svojo vero izpovedovati in jo v nji primernih oblikah udeleževati. Postave, ki izpovedovanje in udeleževanje te vere preprečujejo ali obtežujejo, so v nasprotju z naravnim pravom.

Vestni starši, ki se zavedajo svoje vzgojne dolžnosti, imajo prvi in prvotno pravico, odgajati otroke, ki jim jih je Bog dal, v duhu prave vere in v skladu z njenimi načeli in predpisi. Postave ali druge naredbe, ki to naravnopravno voljo staršev v šolskih vprašanjih izločujejo ali jo s pretenjem in nasiljem onemogočujejo, so v nasprotju z naravnim pravom in so v svojem notranjem jedru nenpravne.

Cerkev, poklicana čuvarica in razlagalka božjega naravnega prava, torej ne more drugače, nego da šolska vpisovanja zadnjega časa, ki so se, kakor je splošno znano, vršila neprostoovoljno, proglašajo za nasilje, ki nima nobenega pravnega znaka. —

9. Mladina.

Kot namestnik Onega, ki je govoril mladeniču v evangeliju: »Če hočeš priti v življenje, izpolnjuj zapovedi!« se obračamo s posebno očetovsko besedo na mladino.

Tisoč jezikov oznanja dandanes Vašim ušesom evangelij, ki ni razodev od Očeta v nebesih. Tisoč peres piše v službi nekega navideznega krščanstva, ki ni krščanstvo Kristusovo. Tiskarski stroj in radio Vas zasipata z izdelki veri in Cerkvi sovražne vsebine in napadata brez obzira in brez spoštovanja vse to, kar mora biti Vam vzvišeno in sveto.

Znano nam je, da so morali in morajo mnogi, zelo mnogi zaradi zvestobe do vere in Cerkve in ker so včlanjeni v cerkvenih, v konkordatu zajamčenih društvih, prenašati mračne dneve zapostavljanja, sumničenja, psovanja, odrekanja domovinske zvestobe; da so morali in morajo trpeti marsikako škodo v poklicnem in družabnem življenju. Vemo, kako stoji v Vaših vrstah nekateri vojščak Kristusov, ki z žalostnim srcem, toda z glavo pokoncu nosi svojo usodo in se samo tolaži z mislijo, da trpi sramoto zavoljo Imena Jezusovega. (Apd 5, 41.)

Danes, ko groze nove nevarnosti in nove napetosti, rečemo tej mladini: »Če bi Vam hotel kdo oznanjati drugačen evangelij, nego ste ga prejeli« v naročju svoje matere, iz ust vernega očeta, iz pouka Bogu in Cerkvi zvestega odgojitelja — »bodi zavržen!« (Gal 1, 9.) Če država organizira mladino v organizacijo, ki naj bo za vse obvezna, potem imajo — brez vsake škode za cerkvena društva — mladina sama in njeni pred Bogom zanj odgovorni starši samoumevno in neprekršljivo pravico zahtevati, da se ta obvezna organizacija očisti tistega krščanstvu in Cerkvi sovražnega duha, ki s svojim delovanjem do zadnjega časa, dà, še prav v sedanjosti povzroča v vesti vernih roditeljev nerazrešljive boje, ker ne morejo dati državi, kar se v imenu države zahteva, če nočejo uropati Bogu, kar je božjega.

Nihče ne misli na to, da bi nemški mladini polagal kamenje na pot, ki vodi k uresničenju prave narodne skupnosti, k gojitvi ljubezni do svobode, k neporušni domovinski zvestobi. To, proti čemur se obračamo in se obračati moramo, je hoteno in načrtno gojeno nasprotstvo med pravkar naštetimi in med verskimi vzgojnimi cilji. In zato kličemo tej mladini: Le pojte svoje pesmi o svobodi, toda na pozabite ob njih svobode otrok božjih! Ne dajte, da bi plemstvo te nenadomestljive svobode zamrlo v sužnjih verigah greha in naslade! Kdor prepeva pesem zvestobe do zemeljske domovine, ta ne sme biti prebežnik in izdajavec, ko gre za njegovo zvestobo do Boga, do Cerkve, do večne domovine. Veliko Vam govore o veličini junaštva, ki jo vedoma in napačno devajo v nasprotje s ponižnostjo in potrpežljivostjo evangeljsko. Zakaj Vam pa zamolčujejo ono junaštvo, ki se kaže v nravnem boju? Ali ni tudi ohranitev tiste čistosti, ki Vam jo je podaril dan sv. krsta, junaško dejanje, ki ga morata po zasluženju vrednotiti vera in narava? — Veliko Vam govore o človeških slabostih v zgodovini Cerkve. Zakaj vam pa zamolčujejo velika dela, ki jo spremljajo na njeni poti skozi stoletja, svetnike, ki jih je rodila, blagoslov, ki je pritekal zapadni kulturi iz žive zveze med to Cerkvijo in Vašim ljudstvom? Veliko Vam govore o sportnih vajah. Zmerno in smotrno gojena, je telesna okrepitev dobrota za mladino. Toda zdaj se je razrastel sport marsikje že v takem obsegu, da mu ni nič več mar ne harmonični skupni razvoj telesa in duše, ne primerna nega družinskega življenja, ne zapoved nedeljskega posvečevanja. Z vnemarnostjo, ki meji že na brezobzirnost, se jemlje dnevu Gospodovemu ona svetost in zbranost, ki so ju

tako zelo čuvali Vaši nemški očetje. Zaupno pričakujemo od verne katoliške mladine, da bo v težavnem ozračju državnih obveznih organizacij krepko uveljavljala svojo pravico do posvečevanja nedelj, da ob krepilnem vežbanju telesa ne bo pozabila neumrjoče duše, da se ne bo dala premagati od hudega, marveč bo izkušala hudo premagati z dobrim (Rim 12, 21), da bo njeno najvišje in najsvetejše častihlepje to: doseči zmage venec v tekališču večnega življenja (1 Kor 9, 24 nsl.).

10. Duhovnikom in redovnikom.

S posebno besedo priznanja, pobude, opomina se obračamo na duhovnike v Nemčiji, ki imajo, podrejeni svojim škofom, v težkem času in trdih razmerah nalogo, kazati čredi Kristusovi pravo pot z naukom in zgledom, z vsakdanjo požrtvovalnostjo, z apostolskim potrpljenjem. Ne utrudite se, ljubljene sinovi in soudeležniki svetih skrivnosti, posnemati velikega duhovnika Jezusa Kristusa v samaritanski ljubezni in samaritanski skrbi. Izkazujte se dan za dnem z brezmadežnim življenjem pred Bogom, z neprestanim samozatajevanjem in samoizpopolnjevanjem, z usmiljeno ljubeznijo do vseh, ki so vam izročeni, zlasti do ogroženih, slabih, omahujočih. Bodite vodniki zvestih, podporniki klekajočih, učitelji dvomečih, tolažniki žalostnih, nesebični pomočniki in svetovalci vseh. Preizkušnje in trpljenje, skozi katere je korakalo Vaše ljudstvo v povojnem času, niso šli mimo njega brez sledov na njegovi duši. Zapustili so za seboj napetosti in zagrenjenosti, ki jih bo mogoče le počasi pozdraviti, ki jih bo mogoče popolnoma premagati le z duhom nesebične in dejavne ljubezni. Te ljubezni, ki je neobhodno orožje apostolov, zlasti v sedanjem razrvanem in s sovraštvom napolnjenem času, Vam želimo in prosimo od Boga v najobilnejši meri. V tej apostolski ljubezni boste mnogo nezasluženihih bridkosti, če že ne pozabili, pa vsaj odpustili, bridkosti, ki Vas na Vaših svečeniških in dušnopastirskih potih srečujejo številneje nego kdaj poprej. Ta razumevajoča in usmiljena ljubezen do njih, ki so v zmoti, da, celo do njih, ki natolcujejo, seveda ne pomeni in ne more pomeniti, da se Vi kakorkoli odpovedujete oznanjevanju, uveljavljanju, brambi resnice in prostodušnemu ravnanju po nji v dejanskem položaju, v katerem ste. Prva in najbolj samoumevna duhovnikova ljubezen do ljudi je ta, da služi resnici, in to, celi resnici, da razkrinkava in pobija zmoto, naj prihaja v kakršnikoli obliki, v kakršnikoli preobleki, takó ali takó nalepotičena. Če bi to opustili, bi ne izdali samo Boga in svetega svojega poklica, marveč bi grešili tudi nad pravo srečo svojega naroda in domovine. Vsem Vam, ki ste ohranili zvestobo, svojim škofom pri mašniškem posvečenju obljubljeni, vsem Vam, ki ste zaradi izpolnjevanja svojih pastirskih dolžnosti morali in še morate prenašati bridkost in preganjanje, pošiljamo — nekatereim noter v ječe in koncentracijsko taborišče — svojo očetovsko zahvalo in priznanje.

Tudi katoliškim redovom obeh spolov velja Naša očetovska zahvala zaeno z obžalovanjem njihove usode, ker so zaradi redovom sovražnih odredb mnogi izmed njih odtrgani od svojega, blagoslova polnega in priljubljenega poklicnega dela. Če so posamezniki grešili in se pokazali nevedne svojega zvanja, njihovi, tudi od Cerkve kaznovani prestopki ne zmanjšujejo zaslug ogromno večjega števila drugih, ki so se nesebično in v radovoljnem uboštvu trudili, svojemu Bogu in svojemu narodu požrtvovalno služiti. Gorečnost, zvestoba, čednostno stremljenje, delavna ljubezen do bližnjega in pripravljenost za pomoč, ki odlikujejo v pastirstvu, po bolnišnicah in šolah delujoče redove, so in ostanejo hvale vredni pri-

pomočki za privatno in splošno blaginjo, ki jih bo poznejši, mirnejši čas bolj pravično ocenjeval nego razburkana sedanost. Zaupajmo v predstojnike redovnih družb, da jim bodo sedanje težave in preizkušnja povod, da bodo s podvojeno vnemo, s poglobljeno molitvijo, s sveto resnobo poklica, s pristnim samostanskim življenjem izprosili pri vsemogóčnem Bogu novega blagoslova in novih sadov svojemu težkemu delu.

11. Zvestim laikom.

Pred našimi očmi stoji nepregledno velika množica zvestih sinov in hčera, katerim trpljenje Cerkve v Nemčiji in njihovo lastno trpljenje ni uropalo nič njihove vdanosti Bogu in božji stvari, nič njihove nežne ljubezni do očeta krščanstva, nič njihove pokorščine škofom in duhovnikom, nič njihove vesele pripravljenosti, tudi v bodoče — naj pride, kar hoče — ostati zvesti temu, kar so verovali in od svojih prednikov za dediščino prejeli. Vsem tem pošiljamo iz ginjenega srca Svoj očetovski pozdrav.

Predvsem onim članom cerkvenih društev, ki so junaško in za ceno večkrat bridkih žrtev ohranili zvestobo Kristusu in niso bili pri volji, odpovedati se pravicam, ki so bile s svečano pogodbo zvesto in verno zajamčene Cerkvi in njim!

Posebno prirčen pozdrav katoliškim staršem! Za njihove, od Boga jim dane vzgojne pravice in vzgojne dolžnosti se prav v tem trenutku bje boj, kakor si ga usodnejšega misliti ne moremo. Cerkev Kristusova ne sme začeti žalovati in tožiti še-le tedaj, ko so opustošeni oltarji in je bogokletna roka v dimu in ognju pokončala hrame božje. Če se enkrat poizkuša oskruniti tabernakelj otroške duše, v krstu posvečene, z vzgojo, ki je sovražna Kristusu, če naj se iz tega živega svetišča božjega vrže svetilka vere Kristusove in namesto nje prižge zmotna luč neke nadomestne vere, ki nima z vero križa nič več opraviti — potem je duhovna oskrumba svetišče blizu, potem je vsakega vernega kristjana dolžnost, ločiti svojo odgovornost od odgovornosti nasprotni strani, obvarovati svojo vest pred vsakim grešnim sodelovanjem pri toliki nesreči in pogubi. In čim bolj se nasprotniki trudijo svoje temne namene tajiti in olepšavati, tem bolj je potreba čuječega nezaupanja in nezaupne čuječnosti, zbujene po bridki izkušnji. Formalni pouk krščanskega nauka, ki je poleg tega še nadziran in utesnjen od nepoklicanih ljudi, ta pouk v šoli, kjer se v drugih učnih predmetih po načrtu in sovražno dela proti Kristusovi veri, ne more nikoli biti pravičen vzrok za to, da verni kristjani rade volje odobrujejo tako, vero razdirajoče šolstvo. Vemo, ljubljene katoliški starši, da pri Vas ne more biti govora o takem prostovoljnem odobravanju. Vemo, da bi prosto in tajno glasovanje pokazalo med Vami velikansko večino za versko šolo. Zato tudi vprihodnje ne bomo prenehali odgovorne činitelje proudušno opominjati, da so dosedanje nasilne odredbe protipravne, in da je njihova dolžnost, pustiti ljudski volji njeno svobodo. Med tem pa ne pozabite: Nobena zemeljska oblast Vas ne more odvezati od vezi odgovornosti, ki Vas po božji volji veže z Vašimi otroki. Nihče teh, ki Vas danes zatirajo v Vaših vzgojnih pravicah in pravijo, da Vas odvezujejo od vzgojne dolžnosti, ne bo namesto Vas odgovarjal večnemu Sodniku, ko Vas bo vprašal: Kje so tisti, ki sem ti jih jaz dal? O, da bi mogel vsakdo izmed Vas odgovoriti: »Nikogar izmed teh, katere si mi dal, nisem izgubil.« (Jan 18, 9.)

Častitljivi bratje! Prepričani smo, da bodo besede, ki jih v odločilni uri govorimo Vam in po Vas katoličanom nemške države, našle v sreih

in delih Naših zvestih otrok oni odmev, ki ga zasluži ljubeča skrb skupnega Očeta. Če Boga česa s posebno gorečnostjo prosimo, je to: da bi Naše besede segle tudi do ušes in do src tistih, ki so se že začeli vdajati vabam in grožnjam sovražnikov Kristusovih in njegovega evangelija — in da bi jih hoteli premisliti.

Mi smo vsako besedo te okrožnice pretehtali na tehtnici resnice in ljubezni obenem. Nismo hoteli ne času neprimerno molčati, ne z nepotrebnostjo strogostjo govoriti, da ne bi bili na eni strani sokrivi premajhnega spoznanja, na drugi strani pa srčne zakrknjenosti kogarkoli izmed teh, ki so Naši pastirski odgovornosti podrejeni in jim nič manj ne velja Naša ljubezen zato, ker zdaj hodijo po potih zmote in odtujenosti. Čeprav so se mnogi izmed njih prilagodili postopkom novih razmer in imajo za očetovo hišo, ki so jo zapustili, in za očeta samega le besede nezvestobe, nehvaležnosti in celo krivice, čeprav so pozabili na vse, kar so zavrgli — prišel bo dan, ko se bo strah bogoodtujenosti in dušne zapuščenosti zgrnil nad te, danes izgubljene sinove, ko jih bo domotožje prignalo nazaj k Bogu, »ki je razveseljeval njihovo mladost«, k Cerkvi, ki jim je njena materinska roka kazala pot do Očeta v nebesih. Da bi čim prej prišla ta ura, za to prosimo v neprestanih molitvah. —

Kakor že drugi časi, bo tudi ta čas Cerkvi prinesel novega razmaha in notranjega očiščenja, če bodo imeli ti, ki so Kristusu zvesti, dovolj veliko voljo spoznavalcev in pripravljenost mučencev, da fizični sili zatiralcev Cerkve postavijo nasproti brezpogojno živo vero, neporušno, v večnosti zatrjeno upanje, vsezmagujočo moč delavne ljubezni. Sveta postna in velikonočna doba, ki oznanja večjo zbranost in pokoro in kristjanov pogled bolj kakor sicer usmerja h križu, obenem pa tudi k poveljčanju vstalega Odrašenika — bodi za vse in za vsakega izmed Vas radostno pozdravljena in vneto uporabljena prilika, da napolnite svoja srca in duše z duhom junaštva, trpljenja in zmage, ki žari od križa Kristusovega. Potem bodo — gotovi smo tega — sovražniki Cerkve, ki mislijo, da je prišla njihova ura, kmalu spoznali, da so prezgodaj vriskali in prehitro prišli za grobne lopate. Potem bo prišel dan, ko se bo smela namesto zmagovalnih spevov sovražnikov Kristusovih dvigniti iz src in ust Kristusu zvestih vernikov k nebesom pesem osvobojenja: Te Deum; Te Deum zahvale Najvišjemu, Te Deum veselja, da je nemško ljudstvo tudi v svojih, danes zašlih udih, stopilo na pot, ki pelje nazaj v domovino vere, da zopet upogiblje svoje koleno pred Kraljem časov in večnosti, Jezusom Kristusom, in da je pripravljeno v boju zoper škodljivce in uničevalce krščanskega zapada, v složnosti z vsemi dobromislečimi drugih narodov, izpolniti nalogo, ki mu je v načrtih Večnega odkazana.

On, ki preiskuje srce in obisti (Ps 7, 18) Nam je priča, da nimamo bolj vroče želje, nego da se zopet povrne pravi mir med Cerkev in državo v Nemčiji. Če pa miru — brez Naše krivde — ne bo, potem bo Cerkev božja branila svoje pravice in svoboščine v imenu vseomogočnega Boga, čigar roka tudi danes še ni prikrajšana. V zaupanju Nanj »ne nehamo moliti in prositi« (Kol 1, 9) za Vas, otroke Cerkve: da bi Vam bili dnevi bridkosti okrajšani in da bi bili za zveste spoznani na dan preizkušnje; pa tudi za preganjalce in zatiralce: Oče vse luči in vsega usmiljenja naj jim dá — kakor Savlu na poti v Damask — uro spoznanja zanje in za mnoge, ki so z njimi bili in so še v zmoti.

S to vročo molitvijo v srcu in na ustnih podeljujemo v očetovski ljubezni kot poročstvo božje pomoči, kot podporo v Vaših težkih in odgovornih odločitvah, kot krepčilo za boj, kot tolažbo v trpljenju apostolski blagoslov Vam škofom, pastirjem Vašega ljudstva, duhovnikom in redov-

nikom, laičkim apostolom Katoliške akcije in vsem, vsem škofljanom — ne nazadnje bolnikom in jetnikom.

Dano v Vatikanu na Tiho nedeljo, 14. marca 1937.

Papež Pij XI.

23.

Pravila lastnih organizacij SKA.

V smislu čl. 9 pravil Slovenske Katoliške akcije se objavljajo pravila lastnih organizacij, in sicer zaenkrat za Katoliško akcijo dijakov in delavcev, za druge stanove bodo v kratkem sledila.

Pravila so povzeta iz dosedanjih pravil dijaške Katoliške akcije: Zveze Mladcev Kristusa Kralja in prilagodene okviru pravil SKA. Bistveno dopolnilo teh pravil tvorijo poslovniki, ki jih bo izdelalo osrednje vodstvo lastnih organizacij.

PRAVILA ZVEZE KATOLIŠKIH DIJAKOV.

ZNAČAJ IN NAMEN.

Člen 1.

Zveza katoliških dijakov je organizacija Slovenske Katoliške akcije. Zanj veljajo pravila Slovenske Katoliške akcije in ta pravila.

Člen 2.

Zveza katoliških dijakov vodi apostolsko delo med dijaki in jih šola zanj.

Člen 3.

Zveza katoliških dijakov praznuje kot svoja posebna praznika praznik Kristusa Kralja in praznik sv. Tomaža Akvinskega.

Člen 4.

Namen Zveze katoliških dijakov je:

a) izoblikovati po verskih in нравnih načelih novega dijaka, ki bo resen, značajan, močne volje in čist; požrtvovalen, podjeten in željan dejanj;

ki bo študij krščansko pojmoval;

ki bo nadnaravno mislil, živel stalno v milosti božji ter skušal v sebi in drugih upodobiti Kristusa;

b) osvojiti dijake za Kristusovo kraljestvo;

prepojit s Kristusovim duhom njihovo osebno in domače življenje ter vse dijaško okolje.

Člen 5.

Temeljne naloge Zveze katoliških dijakov so:

a) Vse delo in življenje nadnaravno usmerjati.

b) Mišljenje članov očiščevati od sodobnih zmot in izgraditi v njih močno katoliško načelnost.

c) Buditi in šolati vest zlasti v stvareh, kjer so sodobne zmote in zablode otopile moralno čutenje; gojiti krščanski idealizem proti življenjskemu materializmu.

d) Izgraditi polno uspešno organizacijo in jo ohranjati na višini.

e) Izšolati čim več voditeljev laikov za lastno organizacijo in potem za druge organizacije Katoliške akcije.

f) Šolati za akcijo v dijaškem okolju.

g) Vršiti notranjo akcijo med lastnimi člani, zunanjo pa med nečlani. Za akademike še posebej:

h) Proučevati katoliška načela s posebnim ozirom na znanstvene panoge univerze; usmerjati znanstveno udejstvovanje proti zmotam komunizma, kapitalizma in pretiranega nacionalizma, proučevati temelje in praktične možnosti novega krščanskega reda v družbi in državi.

i) Priprava za lastno družinsko življenje.

SREDSTVA.

Člen 6.

Sredstva so nadnaravna in naravna, duhovna in gmotna, zlasti:

a) Zaupanje v Boga in njegovo pomoč pri delu v Katoliški akciji; molitev, prejemanje zakramentov; oblikovanje lastnega značaja pod vodstvom posebnega duhovnega voditelja; duhovne vaje in obnove; zgled, žrtvovanje in zadoščevanje za druge;

b) študij;

c) skrb za telesno zdravje, moč in delovno zmožnost članov;

č) preizkušene propagandne, organizatorne in delovne metode sploh;

d) seje in sestanki, krožki in tečaji, predavanja, gojenje plemenite družabnosti, nastopi, prireditve in taborjenja;

e) knjižnice, izdajanje publikacij;

f) članarina, podpore, volila in drugi dohodki.

ČLANSTVO IN USTROJ.

Člen 7.

Člani so dijaki srednjih šol in univerz.

Člane sprejema pri akademikih odsekovni odbor z $\frac{2}{3}$ večino, pri srednješolskih odsekovni svet z navadno večino; sprejem mora potrditi pristojni podzvezni odbor.

Člen 8.

Zveza katoliških dijakov se deli na dve podzvezi: akademsko in srednješolsko.

Člen 9.

Akademsko podzveza se deli na fakultetne odseke.

Člen 10.

Srednješolska podzveza se deli na odseke po zavodih; odseki se delijo na oddelke, kakor določa poslovnik.

Dijaški vzgojni zavodi imajo po potrebi lastne skupine; enako dijaki, ki se v šolo vozijo.

ZVEZNO VODSTVO.

Člen 11.

Oba škofa skupno imenujeta na predlog osrednjega narodnega odbora iz mladcev, ki so dovršili fakultetne študije, ali v potrebi iz drugih oseb s fakultetno izobrazbo, zvezno vodstvo, ki v vrhovni instanci vodi pri dijakih apostolsko delo in šolanje. Poslovanje vodstva določa poslovnik.

OSTALI ORGANI.

Člen 12.

Ostali organi Zveze katoliških dijakov so zvezni, podzvezni in krajevni odbori, sveti in občni zbori.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1937,

† Gregorij Rožman,
škof ljubljanski.

V Mariboru, dne 11. aprila 1937,

† Ivan Jožef Tomažič,
škof lavantinski.

PRAVILA ZVEZE MLADIH KATOLIŠKIH DELAVCEV.

ZNAČAJ IN NAMEN.

Člen 1.

Zveza mladih katoliških delavcev je organizacija Slovenske Katoliške akcije. Zanj veljajo pravila Slovenske katoliške akcije in ta pravila.

Člen 2.

Zveza mladih katoliških delavcev vodi apostolsko delo med mladimi delavci in jih šola zanj.

Člen 3.

Zveza mladih katoliških delavcev praznuje kot svoja posebna praznika praznik Kristusa Kralja in praznik sv. Jožefa.

Člen 4.

Namen Zveze mladih katoliških delavcev je:

- a) izoblikovati po verskih in нравnih načelih novega delavca, ki bo resen, značajan, močne volje in čist; požrtvovalen, podjeten in željan dejani, ki bo delo krščansko pojmoval;
ki bo nadnaravno mislil, živel stalno v milosti božji ter skušal v sebi in drugih upodobiti Kristusa;
- b) osvojiti delavce za Kristusovo kraljestvo;
prepojit s Kristusovim duhom njihovo osebno in domače življenje ter vse delavsko okolje.

Člen 5.

Temeljne naloge Zveze mladih katoliških delavcev so:

- a) Vse delo in življenje nadnaravno usmerjati,
- b) Mišljenje članov očiščevati od sodobnih zmot in izgraditi v njih močno katoliško načelnost.
- c) Buditi in šolati vest zlasti v stvarih, kjer so sodobne zmote in zablode otopile moralno čutenje; gojiti krščanski idealizem proti življenjskemu materializmu.
- d) Izgraditi polno uspešno organizacijo in jo ohranjati na višini.
- e) Izšolati čim več voditeljev laikov za lastno organizacijo.
- f) Šolati za akcijo v delavskem in družinskem okolju.
- g) Vršiti notranjo akcijo med lastnimi člani, zunanjo pa med nečlani.
- h) Priprava za lastno družinsko življenje.
- i) Pridobivati delavske družine za Kristusa in Cerkev.

SREDSTVA.

Člen 6.

Sredstva so nadnaravna in naravna, duhovna in gmotna, zlasti:

a) Zaupanje v Boga in njegovo pomoč pri delu v Katoliški akciji; molitev, prejemanje zakramentov; oblikovanje lastnega značaja pod vodstvom posebnega duhovnega voditelja; duhovne vaje in obnove; zgled; žrtvovanje in zadoščevanje za druge;

b) spoznavanje verskih in нравnih načel ter proučevanje socialnih vprašanj;

c) skrb za telesno zdravje, moč in delovno zmožnost članov;

d) preizkušene propagandne, organizatorne in delovne metode sploh;

e) seje in sestanki, krožki in tečaji, predavanja, gojenje plemenite družabnosti, nastopi, prireditve in taborjenja;

f) knjižnice, izdajanje publikacij;

g) članarina, podpore, volila in drugi dohodki.

ČLANSTVO IN USTROJ.

Člen 7.

V Zvezi mladih katoliških delavcev je včlanjena moška delovna mladina od 14. do 30. leta.

Člane sprejema odsekovni svet.

Člen 8.

Zveza mladih katoliških delavcev se deli na dve škofijski podzvezi; škofijska podzveza se deli na pokrajinska okrožja; ta pa na krajevne odseke. Odsek se deli na oddelke, kakor določa poslovnik.

ORGANI.

Člen 9.

Organi Zveze mladih katoliških delavcev so: zvezni, škofijski, pokrajinski in krajevni odbori, sveti in občni zbori.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1937,

† Gregorij Rožman,
škof ljubljanski.

V Mariboru, dne 11. aprila 1937,

† Ivan Jožef Tomažič,
škof lavantinski.

24.

Cerkev Žal. Matere božje v Stični — Basilica Minor.

Brevi Apostolici Num. 748/36.

Pius PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam. Cum optatis votisque Nostris respondeant ea quae maiori sacrarum aedium decori eveniant, libenter equidem supplices accepimus libellos Venerabilis Fratris Labacensium Episcopi, qui Nos modo deprecatus est ut, occasione saeculi octavi a fundatione

templi Monasterii Beatae Mariae de Sittico, quod ad Sacrum Ordinem Cisterciensem pertinet, atque intra fines dioecesis Labacensis positum est, memoratum templum titulo ac privilegiis Basilicae Minoris cohonestare dignemur. Refert quidem ipse Praesul Monasterium praefatum una cum adiecto templo anno MCXXXV fundatum esse, quamvis ecclesia anno tantum MCLVI ab Aquilejensium Patriarcha consecrata sit. Primitus stylo romano constructa ac postea stylo gotico restaurata, nunc ecclesia eadem constat tribus navibus stylo vulgo »barocco«, quo initio saeculi decimi septimi denuo exaedificata est, amplitudine molis non minus quam bonae artis operibus excellens, quattuordecim altaribus ditata ac praedivite suppellectile sacra copiose instructa. In templo Sitticensi Monasterii adiecti monachi divino cultui assiduam operam navant, Sacrumque ministerium actuose implent; Christifideles autem numquam intermisso studio templum idem, peregrinorum etiam more, devotione fideque magna frequentant. Haec animo repetentes, Nos, conlatis consiliis cum Dilecto Filio Nostro Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali Sacrae Rituum Congregationis Praefecto, qui tum memorati Praesulis Labacensis tum Procuratoris Generalis Ordinis Cisterciensis vota precesque ad Nos retulit, Apostolica Nostra auctoritate, praesentium Litterarum vi, perpetuumque in modum, templum Sitticense, intra fines dioecesis Labacensis, Monasterio Cisterciensi Beatae Mariae Virginnis adnexum, ad titulum ac dignitatem Basilicae Minoris evehimus cum omnibus iuribus et privilegiis liturgicis quae Minoribus Basilicis rite competunt. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces jurgiter exstare ac permanere; suosque plenos atque integros effectus sortiri et obtinere; illisque ad quos spectant, seu spectare poterunt, nunc et in posterum amplissime suffragari; sicque rite iudicandum esse ac definiendum; irritumque ex nunc et inane fieri si quidquam secus, super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter attentari contigerit. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die XV mensis Octobris, an. MCMXXXVI, Pontificatus Nostri decimo quinto.

L. S.

sign. E. Card. Pacelli
a Secretis Status

25.

Praznik bl. Nikolaja Tavilića.

SACRA CONGREGATIO RITUUM

Z 1/1937

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIOS ZAGREBIENSIS

R. P. D. Antonius Bauer, Archiepiscopus Zagrebiensis necnon Coelectus Episcoporum Regni Jugoslaviae Praeses Sanctissimo Domino Nostro Pio Papae XI humillime exposuit per Decretum Sacrae Rituum Congregationis diei 6 Junii 1889 cultum publicum et ecclesiasticum Beati Nicolai Tavilei (Tavilić) de Sibenico, Ordinis Fratrum Minorum, qui die 14 novembris 1391 pro Fide a mohametanis Hierosolymis martyrio affectus fuit, apostolica auctoritate a Leone Pp XIII confirmatum fuisse. Post cultus confirmationem festum cum Officio et Missa propriis de eodem Beato dioecesi Sibenicensi in qua ipse ortum habuerat sub ritu duplici maiori concessum fuit, et dein Decreto Sacrae Rituum Congregationis diei 20 Augusti 1936, idem festum, sub eodem ritu, Officio et Missa, ad

territorium Administrationis Apostolicae iam Jadrensis, dioecesi Sibenicensi adiectae, extensum fuit. Quum vero in votis omnium sit ut cultus huius Beati, Slavoniae Gentis decoris magis magisque in dies augeatur, praesertim ut fideles in Fide catholica firmentur et ad eius strenuam defensionem semper excitentur, Archiepiscopus Zagrebiensis nomine quoque Episcoporum sodalium Jugoslaviae ab eodem Sanctissimo Domino Nostro instanter imploravit ut festum Beati Nicolai Tavilei Martyris ad omnes Regni Jugoslaviae Dioeceses pro die eius natali, nempe decima quarta novembris, cum Officio et Missa propriis, pro Dioecesi Sibenicensi et Administratione Apostolica iam Jadrensis approbatis, sub ritu tamen duplici minori extendatur, cum commemoratione S. Josaphat Episcopi et Martyris, necnon cum facultate celebrandi eiusdem Beati Nicolai solemnitate externam vel Dominica quae incidat in ipsam diem 14 Novembris vel Dominica proximiori. Petierunt denique praedicti Praesules Oratores ut in textu Officii et Missae in honorem Beati Nicolai Tavilei Martyris, pro dioecesi Sibenicensi et Administratione Apostolica iam Jadrensi approbatae, sextae lectioni haec verba addantur:

»Et Pius Papa Undecimus, anno millesimo nongentesimo trigesimo septimo, ad omnes Regni Jugoslaviae Dioeceses Festum eiusdem Beati cum officio et Missa approbatis benigne extendit.«

Sanctitas porro Sua has preces Coetus Episcoporum Regni Jugoslaviae Dioecesium ab Archiepiscopo Zagrebiensi porrectas et ab infra-scripto Cardinali Sacrae Rituum Congregationi Praefecto relatas peramanter excipiens, benigne in omnibus pro gratia annuere dignata est iuxta preces, servatis Rubricis et Decretis. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 10 Martii 1937.

C. Card. Laurenti m. p.
S. R. C. Praefectus.

L. S.

A. Carinci m. p.
S. R. C. Secretarius.

26.

Spremembe v redu birmovanja.

1. V Šmarju 15. aprila 1937 ni bilo birme, ampak samo kanonična vizitacija. Dan birmovanja, ki bo v poletju, se bo kasneje določil.

2. V Javoru pod Ljubljano za 22. aprila 1937 določena birma in kanonična vizitacija je letos odpadla.

Že objavljeni vrstni red se spreminja za sledeče župnije, v katerih bo vizitacija in birma:

V Vodica h v torek, dne 1. junija;
v Komendi v sredo, dne 2. junija;
v Zagorju v nedeljo, dne 30. maja (samo birma);
v Kresnicah v nedeljo, dne 11. julija.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1937.

† Gregorij,
škof.

27.

Misijonski teden.

Od 13. do 20. junija t. l. se vrši v Misijonišču v Grobljah pri Domžalah misijonski teden. Skozi ves teden bo odprta velika misijonska razstava, ki bo nazorno kazala misijonsko delo, ki ga sv. Cerkev vrši med pogani v Afriki, Indiji in na Kitajskem. Posebna soba na razstavi bo odločena našemu največjemu misijonarju in svetniškemu kandidatu, škofu Frideriku Baragu. Predvajan bo tudi poseben misijonski film. Glavne slovesnosti bodo v nedeljo, 20. junija. Po sv. maši na prostem bo veliko misijonsko zborovanje, ki bo deloma posvečeno tudi škofu Frideriku Baragu, saj se vprav letos spominjamo stoletnice njegovega prvega obiska domovine.

Pozivam vse vernike in duhovnike, da se po možnosti teh slavnosti udeleže. Nujno je potrebno, da se vsi čimbolj navdušimo za misijonsko delo, h kateremu nas sv. Cerkev tako nujno kliče. Vsem dušnim pastirjem naročam, naj opozore vernike na misijonske slavnosti v Grobljah.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1937.

† Gregorij,
škof.

Št. 1684.

28.

Prošnje procesije.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z odlokom z dne 5. aprila 1937, IV. No. 6225/1, izdala sledečo odredbo:

Po čl. 7 Pravilnika o vršenju verskih dolžnosti šoloobvezne mladine so prošnje procesije obvezne za šolsko mladino pod nadzorstvom enega ali več učiteljev in so ti dnevi pouka prosti. Ker se je izkazalo, da se citirani člen v celoti težko izvede in se je doslej tozadevno različno postopalo,

o d r e j a

kraljevska banska uprava v sporazumu s škofijskim ordinariatom ljubljanskim in v soglasju s škofijskim ordinariatom lavantinskim, sledečo olajšavo čl. 7 pravilnika:

1. Prošnje procesije naj se na dan, ko se jih skupno udeleži šolska mladina, ne prično pred $\frac{1}{2}$ 7. uro zjutraj.

2. Udeleži naj se jih na dan sv. Marka in — po dogovoru z upraviteljem oziroma ravnateljem šole — na prošnjo sredo, dan pred Vnebohodom, tudi šolska mladina onih šol, ki so pri župni cerkvi. Kjer zaradi krajevnih razmer, starodavnih običajev in prevelikega števila učencev raznih šol ni mogoča udeležba mladine v sredo, naj dušni pastir v sporazumu z upraviteljem šole za vsako šolo določi za stalno ali ponedeljek ali torek križevega tedna, na kar se ta dan naznani sreskemu načelstvu in velja za stalno.

Na enak način se more zaradi težavnih krajevnih razmer in drugih ovir odrediti, da se učenci prvega in drugega šolskega leta za stalno oprosti udeležbe pri prošnji procesiji. Šole v bližini podružnic se po možnosti udeležijo procesije, ali vsaj svete maše pri podružnici na dan, ko se tja vrši procesija in se ta dan naznani sreskemu načelstvu.

3. Prošnja procesija na Markov dan in prošnjo sredo, oziroma določeni dan križevega tedna, naj gre k najbližji podružnici, oziroma naj se določi za šolsko mladino procesija, ki zavzema najkrajšo pot.

4. Za nadzorovanje naj župnik povabi učiteljstvo, ki se bo — upanje je — v večini župnij rado odzvalo tudi zgodnejši čas, ko bo videlo, da mu po cerkvenem predlogu dva druga, od svetne oblasti zapovedanega dneva nadzorovanje odpade.

5. Kraljevska banska uprava tudi dovoljuje, da sta dneva procesij pouka prosta za razrede, ki se procesij udeleže, kar je že itak tudi po uvodoma omenjenem »Pravilniku« dovoljeno.

6. Za mesto Ljubljana naredba ne velja. Za Maribor se določijo procesije v smislu določav pri točki 2.

Odlok se objavlja v vednost in ravnanje župnim uradom in gg. katehetom.

V Ljubljani, dne 7. aprila 1937.

† Gregorij.
škof.

Št. 1903.

29.

Župnikove pogrebne pravice

v primerih, ko župljan umre zunaj župnije ali si izbere posebno pogrebno cerkev ali posebno pokopališče.

1. Če kdo umrè zunaj svoje župnije, naj se za pogreb prenese v cerkev svoje župnije, če se to lahko zgodi. Pravico do pogreba ima domači župnik (*parochus proprius*), ne župnik (*kurat*) onega kraja, kjer je rajni umrl (*parochus loci*) (kán. 1230, § 2). Domači župnik opravi liturgične obrede pri hiši ali na kraju, kjer mrlič leži, spremi mrliča v domačo župno cerkev, izvrši eksekvijske in mrliča pokoplje.

Kánon pravi: če se to lahko zgodi: t. j. če razdalja ni prevelika in tudi ni drugih neprilik, ki bi prenašanje mrliča v domačo župnijo ovirale. Pa tudi, če je razdalja velika, se mrlič prenese v domačo župno cerkev in se pokoplje na domačem pokopališču, če je rajni tako želel ali če sorodniki ali dediči hočejo. Pravico do pogreba ima domači župnik. Kako daleč pojde župnik v tem primeru mrliču nasproti, to je zavisno od navade v tistem kraju.

Recimo: v župniji sv. Frančiška v Spodnji Šiški umrè kdo, ki ima domicil v Št. Vidu nad Ljubljano in je torej pod šentviško župnijo. Pravico do pogreba ima šentviški župnik, ne župnik župnije v Spodnji Šiški.

2. Če kdo umrè v svoji domači župniji, pa si izbere za pogrebno cerkev župno cerkev druge župnije, bo spremil mrliča do te cerkve njegov domači župnik; obrede v cerkvi in pokop pa bo opravil krajevni župnik. Če kdo umre v svoji domači župniji, pa si izbere samo pokopališče v tuji župniji, ne pa tudi pogrebne cerkve: ima pravico do pogreba domači župnik. Ta bo opravil eksekvijske in mrliča v domači župni cerkvi in mrliča tudi spremil na tuje pokopališče, če razdalja ni prevelika; ob preveliki razdalji bo spremil mrliča tako daleč, kakor je v kraju običajno.

Porabimo prejšnji zgled. V Spodnji Šiški umrè vernik, ki je pristojen v župnijo sv. Frančiška; izbral pa je zase grob na pokopališču v Dravljah v šentviški župniji. Eksekvijske za rajnim bo opravil župnik župnije sv. Frančiška in on bo mrliča tudi spremil na pokopališče v Dravljah.

Če kdo umrje v tuji župniji, pa ni sam določil, da se prenese njegovo truplo v domačo župnijo, potem se v naši škofiji pokoplje na pokopališču kraja, kjer je umrl. Domneva se, da gre za primer »quo cadaver in eccle-

siam propriae paroeciae commodè asportari nequeat, zato domačemu župniku ne gre portio paroecialis (kan. 1236, § 1). Ta domneva pa ne velja, če si je izbral pogrebno cerkev ali grob v tretji župniji. V tem primeru gre domačemu župniku portio paroecialis, ki se določi na polovico pogrebne štolnine. Če kdo umrje v domači župniji, pa si je izbral pogrebno cerkev zunaj domače župnije, gre domačemu župniku štolnina za kondukt. Če kdo umrje v domači župniji, pa si je izbral grob v tuji župniji, gre štolnina domačemu župniku, prispevek za grob pa pokopališču, kjer je grob.

Za vpis v mrliško matico pa ob vsakem primeru velja pravilo: mrliča mora vpisati v mrliško matico z zaporedno številko župnik (kurat) tistega kraja, kjer je rajni umrl. Če mrliča pokopljejo na pokopališču tuje župnije, naj župnik (kurat), ki je rajnega vpisal v mrliško matico z zaporedno številko, pošlje izpisek iz matice onemu župniku, v čigar teritoriju so rajnega pokopali; župnik tega kraja, kjer je mrlič pokopan, bo rajnega vpisal v grobno knjigo, če ima to knjigo; če ne, ga bo vpisal v mrliško matico, pa brez zaporedne številke. Vzorec za tak vpis je v Synod. Labac. II, a—1908, str. 234.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

30.

Prošnja za pomoč skopljanski škofiji.

Z ozirom na prošnjo skopljanskega škofa dr. Ivana Fr. Gnidočca se ponovno odobrava in priporoča, da se po vseh župnijah nabirajo prostovoljni prispevki za potrebe skopljanske škofije in se odpošiljajo po položnicah, ki so tej številki Škof. lista priložene, pa še tudi na razpolago pri škof. ordinariatu v Ljubljani. Priporočam, da se najde v vsaki župniji ena ali več oseb, ki bi bile pripravljene prevzeti poverjenišтво v ta namen.

Obenem priporočam po želji prevzv. skopljanskega škofa vse zadeve te škofije v pobožno molitev, posebno na čast prečistega Srca Marijinega in sv. Jožefa.

V Ljubljani, dne 12. marca 1937.

† Gregorij,
škof.

Št. 945.

31.

Kmetско-nadaljevalne šole.

Povračilo potnih stroškov za poučevanje verouka.

Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 11. februarja 1937, št. III. 1115/1 sporočila škof. ordinariatu:

»Na temelju § 9, 1 Pravilnika za kmetско-nadaljevalne šole in § 9, 4 Pravilnika za gospodinjsko-nadaljevalne šole ter v zvezi s tuk. odlokom z dne 14. novembra 1935, št. III. 7694/1, se odreja:

Za poučevanje verouka na onih kmetско-nadaljevalnih šolah, pripravljalnih tečajih in gospodinjsko-nadaljevalnih šolah, ki so od sedeža pristojne župnije oddaljene najmanj dva kilometra, pripada veroučitelju

poleg redne nagrade za predavanja tudi povračilo dejanskih stroškov II. razreda osebne vlaka železniške vožnje, odnosno na rednih avtobusnih progah povračilo dejanskih stroškov za avtobusno vožnjo, odnosno na razdaljah, kjer ni železniškega in avtobusnega prometa, 3 Din za vsak kilometer.

Veroučitelji morajo na zgoraj navedenih šolah in tečajih imeti vsakokrat najmanj po dve učni uri skupaj, vendar ne sme skupno število veroučnih ur v enem šolskem letu biti višje od števila veroučnih ur, kakor je določeno s tuk. odlokom z dne 14. novembra 1935, št. III. 7694/1.«

To se objavlja gg. veroučiteljem v vednost in ravnanje.

V Ljubljani, dne 1. marca 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

Št. 144.

32.

Evidenca o pristojnosti in matične spremembe.

Ministrstvo za notranje zadeve, upravni oddelek, z dne 17. decembra 1936, št. III. 44402, je izdalo tale odlok:

»Dogaja se, da se pojavljajo spori med občinami in župnimi uradi oz. cerkvenimi oblastmi v zadevi izdajanja podatkov o nastalih matičnih spremembah pri posameznih župljanih oz. občanih pristojnim občinskim uradom.

Da bi se taki primeri v bodoče ne dogajali, izdaja ministrstvo s tem sledeče navodilo:

Po predpisu § 3 zakona o državljanstvu je vsaka občina dolžna voditi knjigo o pristojnosti državljanov z vsemi nastalimi spremembami, da na podlagi te evidence more dajati upravnim oblastvom podatke, ki se zahtevajo po predpisih §§ 12—14, 41, 47, 53 in 60 zakona o državljanstvu. Isto je predvideno tudi z uredbo za izvrševanje tega zakona.

Poleg tega so občinske oblasti v zmislu predpisa začasnega pravilnika o rekrutovanju mladeničev za stalni kader dolžne voditi spiske o v poštev prihajajočih za rekrutovanje in v zmislu predpisa zakona o ustroju vojske in mornarice dajati vojaškim oblastem potrebne podatke o teh osebah, kar pa se more z uspehom vršiti le, ako imajo občine popolne podatke.

Da bodo občinske oblasti mogle v tem oziru uspešno vršiti vse te dolžnosti, so župne oz. cerkvene oblasti dolžne, da pravočasno dostavljajo pristojnim občinskim upravam vse nastale spremembe v zadevi matičnega statusa svojih župljanov (n. pr. poroke, ločitve zakonov, rojstva, krste, smrti, pozakonitve, posvojitve, dajatve imen v zmislu predpisa o. d. z., spremembe osebnih imen po zakonu o osebnih imenih, prestopi iz veroizpovedi itd.).

Do izdaja uredbe z zakonsko veljavo, ki jo bo to ministrstvo po pooblaščenju iz čl. 3 zakona o državljanstvu izdalo, služi to navodilo normativno vsem upravnim oblastvom te stroke.«

To se objavlja vsem matičnim uradom v vednost in ravnanje.

V Ljubljani, dne 1. marca 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

Št. 237.

33.

Nastavitvena taksa.

Na vlogo škof. ordinariata v Ljubljani in po posredovanju g. ministra dr. Mihaela Kreka je izdalo finančno ministrstvo pod št. 22.675 z dne 3. decembra 1936 pojasnilo, da velja pri določitvi nastavitvene takse tarifna postavka št. 331 taksnega zakona.

Ta postavka se glasi: za parohijskega svečenika (župnika, pastora), bodisi posvetnega, bodisi meniškega Din 50.

Župniki torej plačujejo 50 dinarjev in ni dvoma, da enako tudi drugi župnijski duhovniki (kaplani, beneficijati, ekspoziti, upravitelji). Ako bi kdo prejel drugačen predpis, naj to davčni upravi pojasni; ako bi pa to ne pomagalo, naj pa vloži priziv na finančno direkcijo, seveda s kolkom za 40 dinarjev.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

Št. 1731.

34.

Železniške legitimacije.

Konec meseca decembra 1937 prestanejo veljati vse železniške legitimacije, ki so bile izdane po pravilniku o znižani vožnji iz l. 1930. Po 1. januarju 1938 bodo veljale samo one legitimacije, ki so izdane po novem pravilniku (vidi Škof. list 1936 str. 126).

Zato morajo za nove železniške legitimacije prositi vsi oni duhovniki, ki niso prejeli teh legitimacij že letos na novem obrazcu.

Da se bodo mogle nove železniške legitimacije o pravem času izdati, se vsem prizadetim duhovnikom naroča, da do začetka meseca septembra t. l. pošljejo semkaj svojo novo fotografijo v velikosti 6×9 cm. Na hrbtni strani naj bo zabeleženo ime in priimek ter številka dosedanje legitimacije. Pošljejo naj tudi znesek 20 dinarjev. Koliki in znamke se ne sprejemajo.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

35.

Slovstvo.

Dr. Franc Grivec: Kristus v Cerkvi. 1936. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 52. oz. 60 Din. — Naslov označuje vsebino. Nauk o Kristusu v Cerkvi je na nov mikaven način podan v duhu Kristusove ideje o božjem kraljestvu in na podlagi glavne Pavlove misli, da v Cerkvi živi Kristus in po njej oživlja človeštvo. — Knjigo, ki je vzbudila pozornost, toplo priporočamo.

Dr. Mihael Opeka: Rimske šmarnice, ali Marija v rimskih svetiščih. S 4 slikami. 1937. Glasnikove knjižnice zvezek 8. Izdal Glasnik presv. Srca Jezusov. v Ljubljani. Cena 15 oz. 22 din. — Pisatelj je znan ljubitelj Rima, zato je to svojo gorko ljubezen zлил tudi v te kratke se-

stavke šmarničnih beril, ki so izklesana in kar moč obdelana. Služila bo knjižica za kratko branje v cerkvi, pa tudi za zasebno pobožnost. Priporočamo.

Josip Lavtižar: Marijina božja pota v Evropi. Četrta (zadnja) knjiga šmarnic. Z glasbeno prilogo in sliko. 1937. Založil pisatelj. — Neumorni pisatelj je s tem končal svoj cikel šmarnic. Nemalo truda je v teh knjigah. Rade se bodo knjige brale in poslušale ne le sedaj, marveč tudi v prihodnosti. Priporočamo jih.

Anton Luskar: Obredni priročnik, 1937. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. — Važna in zelo potrebna knjiga za duhovnika, cerkovnika in mašnega strežnika, pa tudi za laika, ki se zanima za liturgijo. To je naš slovenski Erker. Take knjige smo že dolgo pogrešali. Priporočamo.

Jernej Hafner: Z Bogom: za kralja in domovino! Slovenskim fantom za slovo od doma na pot v službo v kraljevi jugoslovanski vojski. 1937. Misijonska tiskarna Groblje. — Bivši vojaški (ne vojni!) duhovnik je napisal to prepotrebno knjižico, ki vsebuje nauke in nasvete fantu na pot in v službi, pa tudi potrebne molitve. Dušni pastirji naj poskrbe, da jo dobe v roke vsi novaki.

Devetdnevica v čast Sv. Duhu. »Pridi, Sveti Duh« v devetih premišljevanjih. 1936. Misijonska tiskarna v Grobljah. Cena 2 Din. — Knjižico so priredili semeniški kleriki v Grobljah po knjigi dr. Jožef Walter: Der Hl. Geist. Priporočamo.

36.

Razne objave.

Banovinska doklada k državni dopolnilni prenosni taksi za l. 1937/38. Po § 77. pravilnika o banovinskem proračunu dravske banovine za leto 1937/38 bi se morala banovinska doklada k državni dopolnilni prenosni taksi pobirati tudi v tem proračunskem letu v izmeri 100% državne takse. Ker pa vsebuje § 20. finančnega zakona za l. 1937/38 določilo, da samoupravna doklada na dopolnilno takso ne sme biti večja od 50% dopolnilne takse, se bo banovinska doklada v tem proračunskem letu pobirala le v višini 50% državne takse. Prošnje za znižanje banovinske doklade so postale torej brezpredmetne.

Protituberkulozni teden se bo vršil letos od 2. do 8. maja. Na prošnjo Protituberkulozne zveze v Ljubljani se priporoča, da gg. duhovniki omenijo prvo ali drugo nedeljo med oznanili ali v govoru plemenite cilje te zveze in povabijo vernike za pristop h krajevnim protituberkuloznim ligam in naročbo na glasilo »Delo proti tuberkulozi«, ki stane letno le 10 Din. Kjer je mogoče, naj se pobira v puščico v korist protituberkuloznih disperanzjev in naj se nabrani zneski pošljejo škof. ordinariatu.

Na Trsat priredi »Sveta vojska« v Ljubljani tudi letos o binkoštih svoje tradicionalno romanje z izletom na otok Rab. Gg. dušni pastirji naj vernikom to romanje priporoče. Pojasnila daje pisarna v Ljubljani.

Raziskavanja. Matičnim uradom se naroča, da preiščejo matice in dotični urad pošlje škof. ordinariatu poročni list Marjete Radonich della Pieve di Marpurgh in Filipa Lantieri, sina Jurija iz Lipice (Trst). Pošlje naj se tudi list imenovane žene. Stroške povrne škofijski ordinariat.

Št. 2013.

37.

Konkurzni razpis.

Z okrožnico škof. ordinariata v Ljubljani z dne 2. marca 1937 št. 1162 je bila z razpisnim rokom do 15. aprila 1937 razpisana župnija Ihan, izpraznjena zaradi smrti dosedanjega župnika. Z okrožnico z dne 22. marca 1937 št. 1444 in z rokom do 10. maja 1937 pa je bila razpisana župnija Škocijan pri Mokronogu, izpraznjena zaradi promocije dosedanjega župnika.

S tem pa se razpisujejo župnije: Stari trg ob Kolpi, v semiški dekaniji, stoječa pod patronstvom kolegiatnega kapitlja v Novem mestu; Prečna v novomeški dekaniji, stoječa pod patronstvom kolegiatnega kapitlja v Novem mestu; Mokronog v trebanjski dekaniji, stoječa pod patronstvom graščine Mokronog; Devica Marija v Polju v dekaniji ljubljanske okolice; Češnjice v moravški dekaniji; Krka v žužemberški dekaniji, ter kuratni beneficij v Vogljah v kranjski dekaniji. — Pravilno opremljene prošnje je nasloviti v prvih treh primerih na patrona, v ostalih na škof. ordinariat, in jih poslati na škof. ordinariat v Ljubljani. Rok za vlaganje prošenj se zaključuje dne 15. junija 1937.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1937.

† Gregorij,
škof.

38.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za škof. duh. svetnika sta bila imenovana: Jakob Štrekelj, župnik in prodekan v Blagovici, in Alojzij Železný, župnik v Goričah.

Za konzulterja skopljanske škofije je bil imenovan Viktor Zakrajšek, župnik v Janjevu.

Škof. arhiv. Za honor. škof. arhivarja je bil imenovan Maks Miklavčič, profesor na škof. klas. gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano.

Prezentiran je bil na župnijo Št. Jernej Jožef Anžič, župnik in dekan v Škocijanu pri Mokronogu (umeščen dne 8. aprila 1937). Imenovani ostane tudi poslej dekan leskovške dekanije.

Podeljeni sta bili župniji: Litija Vinkotu Lovšinu, žup. upravitelju istotam (umeščen dne 31. marca 1937), in Stari trg pri Ložu Francu Presetniku, kaplanu v Dobropoljah.

Umeščen je bil Jernej Hafner, župnik v Starem trgu pri Ložu, dne 1. aprila 1937 na župnijo Moravče.

Imenovani so bili: za župne upravitelje: Franc Vrhovec, župnik v pok., za župnijo Ihan; Ivan Hrovat, kaplan v Kočevju, za župnijo Zaplana; Jožef Lušin, kaplan v Starem trgu pri Ložu, za to župnijo; Martin Radoš, kaplan v Starem trgu ob Kolpi, za to župnijo; Martin Gorše, kaplan v Škocijanu pri Mokronogu, za to župnijo; Ivan Sladič, kaplan pri D. M. v Polju, za to župnijo; Ignacij Škoda, kaplan na Krki, za to župnijo; dalje Jožef Poje, žup. upravitelj v Zlatem polju, za ekskurendo-upravitelja župnije Češnjice in Janko Oblak, kaplan v Selcih nad Škofjo Loko, za kapit. vikarja v Novem mestu.

Premeščeni so bili kot kaplani: Hieronim Šauli iz Šmihela pri Nov. mestu k Sv. Jakobu v Ljubljano, Anton Stopar iz Tržišča v Kočevje in Franc Nahtigal iz Semiča v Dobropolje.

Nameščena sta bila kot kaplana: Pavel Kržišnik v Selcih nad Škofjo Loko in Franc Mihelič na Raki.

Imenovana sta bila: Anton Anžič, prof. v pok., za profesorja-veroučitelja na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani, in Stanislav Škrbe, kapit. vikar v Novem mestu, za pripravnika-veroučitelja na I. drž. deški narodni šoli v Ljubljani.

Za nadzornika organistov dekanije Moravče je bil imenovan Jožef Ferkulj, kaplan v Moravčah.

Stalno upokojeni so bili: Jožef Švigelj, resign. župnik; Henrik Bukowitz, župnik v Mokronogu; Ivan Erjavec, župnik v Želimljah; Jernej Kovič, župnik na Polšniku; Janez Meršolj, župnik v Retečah; Anton Šmidovnik, župnik v Prečni, in Feliks Funtek, kaplan v zač. pok.

Ordinacije: Višje redove je prejel: subdiakonat dne 17. januarja 1937, diakonat dne 13. marca 1937 in prezbiterat dne 19. marca 1937 Jožef Časl, C. M.

Umrli so: Janez Kepec, župnik v Ihanu, dne 24. februarja 1937 v starosti 55 let; Štefan Temlin, Soc. Sal., v Ljubljani, dne 26. februarja 1937 v starosti 36 let; prelat Tomo Zupan, ravnatelj Alojzijevejšča v pok. in starosta škof. duhovščine, na Okroglem dne 8. marca 1937 v starosti 98 let (pokopan v Ljubljani); Franc Rajčevič, beneficiat v Vogljah pri Kranju, v Ljubljani dne 20. marca 1937 v starosti 73 let (pokopan v Šenčurju pri Kranju); Janez Kunauer, župnik v pok., v Ljubljani dne 30. marca 1937 v starosti 75 let (pokopan v Vodica); Franc Zupančič, župnik v Starem trgu ob Kolpi, v Kandiji dne 2. aprila 1937 v starosti 65 let (pokopan v Starem trgu ob Kolpi); p. Norbert Sušnik, O. F. M., na Brezjah dne 6. aprila 1937 v starosti 62 let; Janez Müller, župnik pri D. M. v Polju, dne 20. aprila 1937 v starosti 75 let; Franc Vidmar, župnik v Češnjicah, v Ljubljani dne 20. aprila 1937 v starosti 52 let; Janko Mevželj, župnik na Krki, v Kandiji dne 22. aprila 1937 v starosti 46 let (pokopan na Krki). — Naj v miru počivajo!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 24. aprila 1937.

† Gregorij,

škof.

Jože Jagodiec,

v. d. ravn.

Vsebina: 21. Papeška okrožnica »Divini Redemptoris«. — 22. Papeška okrožnica »Mit brennender Sorge«. — 23. Pravila lastnih organizacij SKA. — 24. Cerkev v Stični-Basilica Minor. — 25. Praznik bl. Nikolaja Taviliča. — 26. Izpremembe v redu birmovanja. — 27. Misijonski teden. — 28. Prošnje procesije. — 29. Župnikove pogrebne pravice. — 30. Pomoč skopljanski škofiji. — 31. Kmetško-nadaljevalne šole. — 32. Evidenca o pristojnosti. — 33. Nastavitvena taksa. — 34. Železniške legitimacije. — 35. Slostvo. — 36. Razne objave. — 37. Konkurni razpis. — 38. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Odgovorni urednik: Jože Jagodiec.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.